

RAB'BANİ ÖGÜTLER

<"xml encoding="UTF-8?">

KUMEYL B. ZİYAD EN-NAHAİ'NİN(R.A) KISACA HAYAT-3

Kumeyl b. Ziyâd en-Nahaî, Hz. Resulullah'ın (s.a.a) zaman-ı saadetini idrâk eden, vefâtlarında sekiz yaşında olan, Emir-ül Mü'minin Ali'nin (a.s) ve İmâm Hasan'ın (a.s) özel ashâbından olan bir şahıstır.

Emir-ül Mü'mi-nin'in (a.s) sır arkadaşı kabul edilmiştir. Yemenli'dir. Müz-hac boyunun Naha' kabilesindendir. Fazilet, ilim, irfân, ibâdet, istikâmet, şecaat, tedbir, hikmet, zühd ve takvada zamanının en büyüklerinden sayılmıştır. Kumeyl, Hit adlı sınır şehirlerinden birinde valiliğe atanmış ve vâliliği bo-yunca bir çok fedâkarlıklar göstermiştir.

Sıffin ve Neh-revan'da Hz. Ali'nin (a.s) yanında savaşmıştır.

Hazreti Emir'in (a.s) şehadetinden sonra da yıllarca mücadele etmiş ve Aşurâ sabahı zindandan çıkmıştır. Haccac b. Yusuf'un valiliği sırasında da Kufe'de saklan-mıştı, fakat Haccâc, Kumeyl'in yakınlarına verilen parayı kesince onların zarar görmemesi için gidip Haccâc'a teslim olmuş, "Zaten benim ömrüm tükendi sayılır, Emir-ül Mü'minin Ali (a.s) bana senin elinle öldürüleceğimi çok önceden haber verdi" demişti. Haccâc da sen Osman'ın kâtillerindensin, deyip Kumeyl'in başını kestirerek şehid ettirmişti: Kabr-i mübarekleri Kufe mescidi civarındadır.

Bu ihlaslı ve liyakatli zât, Hazreti Emir'in (a.s) inayet ve lütfuna mazhar olmuştu. İmâm Ali (a.s) onu özel talim ve irşadına tabi tutardı. Başkalarına açmadığı bir çok sırrını ona açmıştır. Kumeyl Duâsı diye meşhur olan değerli ve yüce manalı duayı da işte bu değerli sahabisine öğretmiştir.*

*- Sefinet-ül Bihar, c.2, s.49-97 ve 602-603;Tenkih, c.2, ikinci bölüm, s.42; ?erhi Ber Duay-y' Kumeyl, s.7-8; Nehc-ül Belaga, s.415, Abdülbaki Gölp'y'narly'.

4-RESUL-İ EKREM'İN (S.A.A)HZ. EMİR'ÜL MÜ'MİNİN ALİ'YE (A.S) TAVSİYELERİ

1- "Ya Ali, Allah'ı gazaplandırarak (bir şeyle) hiç bir kimseyi razı etmemen, Allah'ın verdiği bir şeyden dolayı başkasını medhetmeyip, Allah'ın senden esirgediği bir şeyden dolayı da kimseyi yermemen, yakine ermenin alametidir. Çünkü rızık, ihtiras sahibinin ihtirasıyla elde edilemeyeceği gibi, istemeyenin istememesiyle de önlen-mez.

Gerçekten Allah-u Teâlâ, kendi hikmet ve lütfu gere-ği rahatlık ve mutluluğu yakinde ve (kaza ve kadere) rıza göstermekte karar kılmıştır, gam ve üzüntüyü ise, şüphe ve (kaza ve kadere) hoşnutsuzlukta."

2- "Ya Ali, cahillikten daha kötü bir fakirlik, akıldan daha faydalı bir servet, bencillikten daha korkunç bir yalnızlık yoktur. İstişareden daha iyi bir yardımcı olmaz, hiç bir akıl da tedbir almak kadar yararlı değildir. güzel ahlak gibi soy sop ve tefekkür gibi bir ibadet de yoktur."

3- "Ya Ali, sözün âfeti yalan, ilmin âfeti unutmak, ibadetin âfeti ihmalkârlık, cömertliğin efeti minnet, yiğitliğin afeti zulüm, güzelliğin afeti bencillik ve soyluluğun afeti ise onunla iftihar etmektir."

4- "Ya Ali, sürekli doğru konuş; ağzından hiç bir zaman yalan söz çıkmasın; kesinlikle hiyânete yeltenme; Allah'tan O'nu görüyormuşçasına kork; malını ve canını dinine feda et; iyi ahlak edinip, kötü ahlaktan kaçın."

5- "Ya Ali, Allah'ın en çok sevdiği amel, şu üç haslettir: Allah'ın farz kıldığı şeyleri yerine getirmek; bunu yapan kimse, halkın en âbidlerindendir. Allah'ın haram kıldığı şeylerden uzak durmak; böyle yapan kimse de halkın en takvalılarından. Allah'ın verdiği rızka razı olmak; böyle olan kimse de halkın en zenginlerindendir."

6- "Ya Ali, üç şey yüce ahlaktır: Seninle ilişkisini kesen kimse ile ilişki kurman, senden esirgeyene bağıшта bulunman ve sana zulüm edeni affetmen."

7- "Ya Ali, üç şey kurtarıcıdır: Dilini tutman, güna-hına ağlaman ve (kötü insanlarla muaşeretten uzak kalmak için) evinde oturman".

8- "Ya Ali, şu üç haslet âmellerin en başında gelir: (Kendi menfaatin de sözkonusu olduğu yerde) halka karşı insaflı davranman, mü'min kardeşinle eşitliği gözetmen ve her halükarda Allah'ı hatırlaman."

9- "Ya Ali, üç kimse Allah'ın misafiridir: Mü'min kardeşini Allah rızası için ziyaret eden kimse; böyle birisi Allah'ın ziyaretçisidir; ziyaretçisini ağırlaması ve istediğini ona vermesi, Allah'ın üzerine bir haktır.

Namaz kıldıktan sonra, daha sonraki namaz vaktine dek, takibât (zikir, dua, Kur'an okumak vb.) ile meşgul olan kimse; böyle birisi Allah'ın misafiridir; ve misafirini ağırlaması Allah'ın üzerine bir haktır. Bir de hacca ve umreye giden bir kimse; onlar da Allah'a giden kimselerdir ve kendisine gelen bir kimseyi ağırlaması Allah'ın üzerine bir haktır."

10- "Ya Ali, üç şeyin hem dünyada, hem de âhirette mükafatı vardır: (Ahiretteki sevaplarıyla birlikte bu dün-yada da karşılığı vardır.) Hac, fakirliği giderir; sadaka, belaları defeder ve sıla-ı rahim ömrü uzatır."

11- "Ya Ali, kimde şu üç şey olmazsa, hiç bir ameli doğrulmaz; onu, Allah'a (c.c) isyan etmekten alıkoyacak günahtan çekinme, akılsızın cahilliğini önleyecek ilim (bir nakle göre de hilim) ve halkla iyi geçinebilmesini sağla-yacak akıl."

12- "Ya Ali, üç kimse kıyamet günü arşın gölgesi altındadır: Kendisi için sevdiği şeyi kardeşi için de seven, bir işle karşılaştığında Allah'ın o işi sevip sevmediğini bilmeyinceye kadar, o iş için herhangi bir girişimde bu-lunmayan ve kendi nefsinde de bulunan ve henüz ıslah etmediği bir kusurla kardeşini ayıplamayan;

böyle birisi ıslah ettiği her kusurunun ardından kendindeki bir başka kusurla karşılaşır ve bu, insanı kendisiyle meşgul etmeye yeter. (Artık başkalarının ayıplarıyla uğraşmaktan el çeker)."

13- "Ya Ali, üç şey iyilik kapılarından: Nefsin cömertliği, sözün güzelliği ve eziyetlere karşı sabırlı olmak."

14- "Ya Ali, Tevrat'ta dört şeyin dört şeyle birlikte olduğu yazılıdır: Dünyaya haris olan, Allah'a öfkelenir; düçar olduğu bir müsibetten yakının, gerçekte Allah'tan yakınmaktadır; zenginin karşısında (zenginliği için) tevazü eden kimsenin, dininin üçte ikisi yok olur. Bu ümmetten cehenneme giden bir kimse, Allah'ın ayetleriyle alay edip, oynayan kimselerdendir."

15- "Ya Ali, dört şey dört şeyi beraberinde getirir. Hükumete eren müstebid (diktatör) olur; istişare etme-yen pişman olur; sana, davrandığın gibi davranılır; yoksul-luk en büyük ölümdür." Maksat dinar ve dirhem (mal) yoksulluğu mu? diye sorulduğunda: "Hayır, maksat din yoksulluğudur" buyurdu."

16- "Ya Ali, kıyamet günü üç gözden başka bütün gözler ağlar: Allah yolunda geceleri uykusuz kalan göz, Allah'ın haram kıldığı şeylere bakmayan göz ve Allah korkusundan ağlayan göz."

17- "Ya Ali, Allah'tan gayri, kimsenin bilmediği günahlarına ağladığı halde, Allah'ın baktığı yüze ne mutlu!"

18- "Ya Ali, şu üç şey, (insanı) helak olmaya sürükler: Uyulan heva ve heves; boyun eğilen cimrilik ve insanın kendisini beğenmesi. Şu üç şey de (insanı) kurtuluşa götürür: Hen hoşnutluk hem de gazap halinde adaletli davranmak, hem zenginlikte hem de fakirlikte orta halli olmak, gerek gizlide ve gerekse açıkta Allah'ı görürcesine O'ndan korkmak; çünkü sen O'nu görmesen de, O seni görüyor."

19- "Ya Ali, üç yerde yalan konuşmak iyidir: Savaşta hile yapmada, hanımına (bir şey alacağına dair) vaad vermede, halkın anlaşmazlıklarını ıslah etmede."

20- "Ya Ali, üç yerde doğru konuşmak kötüdür: Söz gezdirmede, şahsa ailesi hakkında hoşlanmayacağı ha-berleri vermede ve hayırdan haber veren bir kimseyi tek-zib etmede."

21- "Ya Ali, dört şey boşunadır: doyduktan sonra (bir şey) yemek, ay ışığında kandil yakmak, çorak yerde tohum ekmek ve layık olmayan bir kimseye iyilik yapmak."

22- "Ya Ali, dört kimse herkesten daha çabuk ceza görür: Yaptığın iyiliğe, kötülükle karşılık veren, senden zulüm görmeden, sana zulüm yapan, aranızdaki ant-laşmaya, sen sâdık kaldığın halde hiyanet eden ve sılay-ı rahim yaptığın halde, (sana karşı) onu terkeden kimse."

23- "Ya Ali, dört şeye sahip olanın islâmiyeti kamil olur: Doğruluk, şükür, hayâ ve güzel ahlak."

24- "Ya Ali, halka az el açmak peşin zenginliktir ve halka el açmak zillettir; peşin fakirlik de işte budur."

25- "Ya Ali, mü'minin alâmeti üçtür: Oruç tutmak, na-maz kılmak ve zekat vermek. Zahirde kendisini ehil göste-ren kimsenin üç nişanesi vardır. İnsanın yüzünde dalka-vukluk yapar, arkasında gıybet eder ve müsibete uğradı-ğında da sevinir. Zalimin de alâmeti üçtür: Eli altında bulunanlara zorbalık yapar, kendisinden üstekilere isyan eder ve zalimlerle işbirliği yapar. Riyakârın da alâmeti üçtür:

Halkın yanında gayretli ve hareketli olur, yalnızlıkta üşenir ve bütün işlerde övülmesini sever. Münafıkın da alâmeti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler; kendine güvenildiğinde hiyanet eder; verdiği sözün üzerinde dur-maz. Tembelin de alâmeti üçtür: Tefrite düşünceye kadar gevşeklik yapar; zâyî edinceye dek tefrit eder; günaha düşünceye kadar zâyî eder.

(tembel gevşekliği neticesinde gerekeni yapmaz ve gerekeni yapmayınca da iş zayi olur...) Akıllı kimseye ancak üç şey için yolculuğa çık-mak yakışır: Geçimini temin etmek, veya ahiretine yönelik atacağı bir adım ya da helal bir zevk için."

26- "Ya Ali, cahillikten daha şiddetli bir fakirlik, akıldan daha faydalı bir servet, kendini beğenmişlikten daha korkunç bir yalnızlık yoktur ve hiç bir amel tedbir almak, hiç bir takva gûnahtan sakınmak ve hiç bir soy-sop da iyi ahlak gibi olamaz. Konuşmanın afeti yalan, ilmin afeti unutmak ve bağıшта bulunmanın afeti de minnettir."

27- "Ya Ali, hilali gördüğün zaman üç defa Allah-u Ekber dedikten sonra, şunu söyle: "Hamd, beni ve seni yaratan ve senin seyrin için menziller yaratıp, seni alem-lere kudret ve nimetinin nişanesi kılan Allah'a mahsustur."

28- "Ya Ali, aynaya baktığın zaman üç tekbir getir-dikten sonra şöyle de: "Allah'ım, (vücudumu) güzel yarat-tığın gibi huyumu da güzelleştir."

29- "Ya Ali, seni dehşete düşüren bir şeyle karşıla-şırsan, şöyle de: "Allah'ım, Muhammed (s.a.a) ve onun Ehl-i Beyt'inin (a.s) hakkı hürmetine, beni (bu zorluktan) kurtar. "

30- "Ya Ali, dört haslet bedbahtlık (nişanesi)dir: Göz yaşının kuruması, katı kalpli olmak, uzun arzu ve dünya sevgisi."

31- "Ya Ali, huzurunda seni medhederlerse şöyle de: "Allah'ım, beni zannettiklerinden daha iyi kıl; bilmedikleri şeyleri affet ve hakkımda söyledikleri şeylerle de benden hesap sorma."

32- "Ya Ali, cima' yaptığın zaman şöyle de: "Allah'ın adıyla; Allah'ım, Şeytan'ı bizden ve bize nasib edeceğin çocuktan uzak eyle." Eğer Allah-u Teâlâ o anda, sizden bir çocuk olmasını takdir ederse, hiç bir zaman Şeytan'ın, ona bir zararı dokunamaz."

33- "Ya Ali, yemeğe tuz ile başlayıp tuz ile bitir. Çünkü tuz yetmiş derde devâdır; onların en küçüğü delilik, cüzam ve alaca hastalığıdır."

34- "Ya Ali, ayın ilk ve orta gecelerinde cima' yapma; sara hastasının genelde o iki gecede hastalığının belirdiğini görmüyor musun?"

35- "Ya Ali, çocuğun olduğunda, sağ kulağına ezan, sol kulağına da kâmet oku; bu takdirde Şeytan ona asla zarar veremez."

36- "Ya Ali, halkın en kötüsünü sana tanıtayım mı?" Evet ya Resulallah dedim; buyurdular ki: "Halkın en kötü-sü günahları affetmeyen ve hatalardan geçmeyen kimsedir." Onlardan daha kötüsünü de sana tanıtayım mı? Evet ya Resulallah dedim, buyurdular ki: "Onlardan en kötüsü, şerrinden korunulmayan ve hayrı umulmayan kimsedir."

37- "Ya Ali, peştemalsiz hamama girmekten sakın. Çünkü hem peştemalsiz (çıplak) olarak hamama giren kimse mel'undur ve hem de ona bakan."

38- "Ya Ali, işaret ve orta parmağına yüzük takma; çünkü bu "Lut" kavminin yaptığı bir işti. Küçük parma-ğın da yüzüksüz bırakma."

39- "Ya Ali, Allah kendi kulunun şöyle demesini beğenir: "Allah'ım, günahlarımı affet; zira senden başka günahları affedecek bir kimse yoktur." Kul böyle dediği zaman Allah da meleklerine, şöyle hitab eder: "Ey melek-lerim, bu kulum benden başka günahları affedecek birisinin bulunmadığını bilmiştir; şahid olun ki, ben onu bağışladım."

40- "Ya Ali, yalan konuşmaktan sakın; çünkü yalan konuşmak yüzü karartır; sonra da o şahıs Allah katında kezzâb (çok yalan konuşan) olarak yazılır. Doğru konuşmak da yüzü ağartır; böyle birisi de Allah indinde sadık (doğru konuşan) olarak yazılır. Bil ki doğruluk mübarek, yalancılık ise uğursuzluktur."

41- "Ya Ali, gıybet etmekten ve söz taşımaktan kaçın; çünkü gıybet etmek orucu bozar (sevabını yok eder); söz taşımak da kabir azabına sebep olur."

42- "Ya Ali, zaruret olmaksızın Allah'a yemin etme; ister yalan yere olsun ister doğru. Allah-u Teâlâ'yı kendi yeminine vesile kılma; çünkü Allah-u Teâlâ yalan yere kendisine yemin eden bir kimseye acımadığı gibi, onu gözetmez de."

43- "Ya Ali, yarının rızkı için gam yeme; çünkü her günün rızkı, gelip ulaşır."

44- "Ya Ali, inat etmekten sakın; çünkü inatçılığın ev-veli cahillik, sonu ise pişmanlıktır."

45- "Ya Ali, misvak kullan; çünkü misvak ağzın te-mizliğine, Allah'ın rızasına ve gözün ışıklanmasına sebep olur; dişleri kürdanla temizlemek de seni meleklerle sevdirir. Yemekten sonra ağzını kürdanla temizlemeyen kimse-nin ağız kokusundan melekler rahatsız olur."

46- "Ya Ali, sinirlenme; sinirlendiğin zaman otur ve Allah'ın kullara karşı olan kudret ve hilmini düşün ve sinirlendiğin vakit sana, "Allah'tan kork" diye söylendi-ğinde sinirini atıp, hilmine ve sabrına dön."

47- "Ya Ali, kendine harcadığın şeyi, Allah'ın rı-zası için harca; Allah katında onu korunmuş olarak bu-lursun."

48- "Ya Ali, ailen, komşun, muaşeret ettiğin ve dost olduğun her kese iyi davran ki, Allah katında yüce derece-lere ulaşasın."

49- "Ya Ali, kendin için sevmediğin şeyi, başkası için de sevme; kendin için sevdiğin şeyi, kardeşin için de sev. Böyle olursan, hükmünde (diğerleri hakkında hüküm ver- mede) âdil, adaletinde insaflı olursun; gök ve yeryüzü ehlinin yanında da sevilirsin. Vasiyetimi unutmamaya çalış inşâallah."

50- "Ya Ali, isteğini yerine getirebileceği halde öfkesini yenen bir kimseyi Allah, kıyamet günü (azabından) korur ve ona, tadını hissedeceği bir iman verir."

51- "Ya Ali, öldüğü zaman doğru-düzgün vasiyet etmemek, şahsın mürüvvetinin eksikliğini gösterir ve böyle bir kimse şefaate erişemez."

52- "Ya Ali, cihadın en üstünü, sabah uykudan kalkar-ken, kimseye zulmetme niyetini taşımamaktır."

53- "Ya Ali, halk, bir kimsenin dilinin (şerrinden) kor-karsa, böyle bir kimse, cehennem ehlidir."

54- "Ya Ali, insanların en kötüsü, şerrinden korunmak için saygı gösterilen kimsedir."

55- "Ya Ali, en kötü insan, ahiretini dünyasına satandır ve bundan da daha kötüsü, ahiretini başkasının dünyası için satandır."

56- "Ya Ali, özür dileyen kimsenin, ister sadık olsun, ister yalancı, özürünü kabul etmeyen kimse, benim şefa-atime nâil olamaz."

57- "Ya Ali, Allah (celle celaluhu) (müslümanların arasını) ıslah etmek için söylenen yalanı sever ve (onların arasını) bozan doğruya da düşman kesilir."

58- "Ya Ali, Allah'tan gayrisi için şarap içmeyi ter-keden kimseye Allah, mühürlü katıksız bir şarap içirir." Ali (a.s) şöyle arzetti: Allah'tan başkası için olsa da mı? "Evet" buyurdu.

"Allah'a andolsun ki bir kimse şarabı, kendi nefsini korumak için de terkederse Allah, bu işi için onu takdir eder."

59- "Ya Ali, şarap içen puta tapan gibidir. Ya Ali, Allah (c.c), şarap içenin namazını kırk gün kabul etmez ve o kırk gün içerisinde ölürse kafır olarak öl-müş olur."

60- "Ya Ali, sarhoş eden her şey haramdır; bir şeyin çok miktarı sarhoş ederse, onun bir damlası da (az miktarı da) haramdır."

61- "Ya Ali, bütün günahlar bir eve bırakılmış (gibidir); şarap içmek de o evin anahtarı kılınmıştır."

62- "Ya Ali, şarap içenin bir zamanı vardır ki, o sırada Allah'ını tanımaz."

63- "Ya Ali, ne dininden ne de dünyasından ya-rarlanmadığın bir kimseyle oturup kalkmanda hayır yoktur. Sana bir iyiliği taahut etmeyen şahsa, sen de taahut da bulunma. böyle bir kimse saygı değer birisi değildir."

64- "Ya Ali, mü'mine sekiz haslet yakışır: Zorluk-larda ağır başlı olmak, bela karşısında sabırlı olmak, ra-hatlıkta şükretmek, Allah'ın verdiği rızka kanaat etmek.

Düşmanlara zulmetmeyip, dostlarına yük olmamak. Be-denini zorluğa katlayıp insanların ondan güvende olmasına vesile olmak."

65- "Ya Ali, dört kimsenin duâsı asla reddedilmez: Âdil imamın duâsı, babanın evladı hakkındaki duâsı, bir kimsenin mü'min kardeşi hakkında ettiği duâ, bir de mazlumun duâsı; Allah (c.c.), (mazlum duâ ederken) şöyle buyurur: "İzzet ve celâlime andolsun ki, bir müddet sonra da olsa, sana yardımda bulunacağım."

66- "Ya Ali, sekiz kimse ihanete uğrarsa, ancak kendilerini kınamalılırlar: Davet edilmemiş bir sofraya oturan kimse, ev sahibine (sürekli) emir-nehiyde bulunan misafir, düşmanlarından hayır bekleyen, aşağılık kimse-lerden iyilik ve fazilet gözleyen, ortak etmedikleri halde iki kişinin sırrını elde etmeye çalışan, hüküm sahibini küçüm-seyen, ehli olmadığı bir mecliste oturan ve kendisini dinlemeyen birisiyle konuşan."

67- "Ya Ali, Allah (c.c), başkaları hakkında ne söylediğine veya kendisi hakkında ne söylendiğine aldırmış etmeyen fahhaş ve edepsiz kimseye, cenneti haram kılmıştır."

68- "Ya Ali, ömrü uzun olup ameli güzel olan insana ne mutlu!"

69- "Ya Ali, şaka yapma çünkü vekar ve değerini yok eder. Yalan konuşma; zira nurunu söndürür. İki şeyden daima kaçınmalısın, tahammülsüzlük ve tembellik; zira tahammül etmezsen hiç bir hakka sabredemezsin ve tem-bellik yaparsan, hiç bir hakkı eda edemezsin."

70- "Ya Ali, her g nahtan tevbe etmek (mümkündür), kötü huylu olmak istisna; zira kötü huylu birisi, bir günah-tan çıkarsa bir diğ rine m btela olur."

71- "Ya Ali, tahammülsüz olan kimse, rahatlık yüzünü göremez."

72- "Ya Ali, müslümanın oniki hasleti öğrenip sofrada bunlara riayet etmesi iyidir; onların dördü farz, dördü sünnet (müstehap), dördü ise edeple ilgili şeylerdir. Farzlar: Yediğinin haram mı helal mi olduğunu bilmek, Allah'ın adıyla başlamak, şükretmek ve (Allah'ın verdi-ğine) r z  olmaktır.

M stehaplar: Sol ayağı üzerinde oturmak,    parmakla yemek, sadece kendi  n ndekinden yemek ve parmakları yalamaktır. Lokmayı küçük almak, iyice çiğnemek, sofradakilerin yüzüne az bakmak ve elleri yıkamak ise, edebin gerektirdiğı şeylerdir."

73- "Ya Ali, ziy fet ancak beş münasebette verilir: Düğün yaparken, evlat sahibi olurken, sünnet yaparken, ev alırken, Mekke'den hac seferinden dönerken."

74- "Ya Ali, akıllı birisine    şeyden başka bir şey için ömrünü sarfetmesi yakışmaz: Rızık ve hayatın zaruret-lerini elde etmek, me d ve kıyameti için azık toplamak ve har m olmayan lezzet ve zevklere ulaşmak için."

75- "Ya Ali, dört şeyle karşılaşmadan önce dört şeyin değ rini bil ve onlardan yararlan: Yařlanmadan önce gençliğinin, hastalanmadan önce sıhhatinin, fakirleşmeden önce zenginliğinin, ölmeden önce ömrünün."

76- "Ya Ali, Allah (azze ve celle)  mmetim için (řu şeyleri) sevmez: Namazda  bes işle meşgul olmayı (kendi sa sakalı vb. şeylerle oynamayı), sadaka verince minnet etmeyi, cünüb halinde c milere girmeyi, (Bu iř har mdır.) mezarlıkta gülmeyi, evleri müşrif (birbirlerini görebilecek) bir şekilde yapmayı, doğacak çocukların körlüğüne yol açacağı için, cinsel ilişki sırasında kadınların cinsel orga-nına bakmayı, çocuğın l l olmasına neden olacağı için, cinsel ilişki sırasında konuşmayı, insanı rızıktan mahrum edeceğinden dol yı, akşam ve yatsı namazı arasında uyu-mayı, açık bir yerde peştemal takmaksızın gusletmeyi,

içinde melek bulunduğı için peştemal takmadan nehirlerle girmeyi, yine peştemal takmadan

hamama girmeyi, sabah namazında ezân ile kâmet arasında konuşmayı, deniz dal-gali olduğunda gemiye binmeyi, etrafı taşla örülü olmayan bir ev üzerinde uyumayı, (Diğer bir hadiste de Resul-i Ekrem (s.a.a) bu hususta şöyle buyurmuştur: "Her kim etrafı örülü olmayan bir ev üzerinde uyur ve bir kazaya uğrarsa mesuliyet ancak kendi üzerinedir), yine insanın

evde yalnız başına uyumasını, karısıyla hâizken cinsel ilişkide bulunmasını; (bu iş haramdır) böyle yapar ve çocuk abraş ve cüzam hastalığına yakalanmış olarak doğarsa, kendisinden başkasını kınamasın; cüzamlı biri-siyle arada yarım metre kadar mesafe olmaksızın konuşmayı, (Bir hadiste de bu hususta yine şöyle buyurmuştur:

"Arslandan kaçarcasına cüzamlı kimseden kaç.") cünüp olup da gusletmeden âilesiyle yeniden ilişkide bulunmayı; birisi böyle yapar da çocuğu deli olarak dünyaya gelirse, kendisinden başkasını kınamamalıdır; akar nehrin kena-rına bevletmeyi; hurma ağacı veyahut her türlü meyve veren ağacın altına pislik yapmayı;...ve karanlık eve ışıksız girmeyi."

77- "Ya Ali, kim Allah'tan korkarsa, Allah (onu heybetli kılr) her şeyi ondan korkutur ve her kim Allah'tan korkmazsa, Allah onu her şeyden korkutur."

78- "Ya Ali, sekiz kişinin namazı, Allah katında kabul olmaz: Kaçan kölenin, kendi efendisine dönmedikçe; kocasına itâatsizlik yapan kadının, onu râzı etmediği müddetçe; zekât vermeyenin, abdest almayanın, bülüğ çağına erdiği halde tesettürsüz namaz kılan kız çocu-ğunun, sevmedikleri halde namazda halka imâmlik yap-a-nın , sarhoş kimsenin, sıkışık bir durumda olduğu halde idrar ve medfuunu tutan kimsenin."

79- "Ya Ali, her kim dört hasleti kendisinde bulun-durursa, Allah onun için cennette bir ev kurur: Öksüze sığınak vermek, zayıf kimseye acımak, ana-babaya karşı muhabbetli davranmak, köle ve eli altındakilerin halini gözetmek."

80- "Ya Ali, yedi sıfatı kendinde bulunduran kimse, imanın hakikatına kamil bir şekilde varmış ve cennet kapılarını kendi yüzüne açmış demektir: Kamil bir şekilde (vacip ve müstehap olan bütün teferruatıyla) abdest alan, namazını en güzel bir şekilde edâ eden, malının zekâtını veren, gazabının önünü alan, dilini (kötü, harâm ve boş olan şeylerden) koruyan, yaptığı günahlardan tevbe edip mağfiret dileyen, âile fertlerine nasihatta bulunan (onları iyiliklere sevkedip kötülüklerden alkoyan) kimse."

81- "Ya Ali, Allah üç kimseyi lanetlemiştir: Azığını yalnız yiyeni, çölde yalnız başına yolculuk yapanı ve bir evde tek başına uyuyanı."

82- "Ya Ali, üç şeyin deliliğe yol açacağından korkulur: Kabirler arasında medfu (pislik) etmek, bir tek ayakkabıda yol yürümek ve bir evde erkeğin tek başına uyuması."

83- "Ya Ali, üç şey imânın hakikatinden kaynaklanır: Zor durumda infâkta bulunmak, kendinin aleyhine de olsa halka karşı insâflı davranmak, öğrenmek isteyen kimseye ilim öğretmek."

84- "Ya Ali, üç şey mümini dünyada sevindirir: Mümin kardeşleri ziyaret etmek, oruç tutana iftâr yemeği vermek, gecenin son saatlerinde ibâdetle meşgul olmak."

85- "Ya Ali, üç hasletten sakındırıyorum seni: Hased, ihtirâs ve kibir."

86- "Ya Ali, dört haslet bedbahtlık nişanesidir: Gözden yaş çıkmaması, taş yöreklilik, uzun arzulara kapılmak ve dünyada ebedi yaşamayı sevmek."

87- "Ya Ali, üç şey üstünlük derecesi, üç şey günah-ların keffareti, üç şey helâk edici ve üç şey de kurtarıcıdır: Üstünlük dereceleri: Sabah erken soğuk havada kâmil bir ebdest almak, namazı birtirdikten sonra diğer bir namaza kadar bekleyiş içinde olmak, gece ve gündüz cemaat namazlarına katılmak.

Keffaretler: selamı aşıkâr söyle-mek, başkalarına yemek vermek, geceleri halk uykudayken ibâdetle meşgul olmak. Helâk ediciler: Fiile dönüşen ihtiras, uyulan nefsâni istek ve kişinin kendisini beğenip kibirlenmesi. Kurtarıcılar: Gizli-açık her yerde Allah'tan korkmak, hem zenginlik hem de yoksullukta dengeli ve iktisatlı davranmak, hoşnutluk ve gazab halinde (bütün durumlarda) hak ve adâlete uygun konuşmak."

88- "Ya Ali, baba ve annene iyilikte bulunmak için iki senelik, bir mesafeyi kat etmen gerekse de bunu yap; sıla-ı rahim için bir senelik, hasta ziyâreti için bir mil mümin kardeşinin cenâze merâsimine katılmak için iki mil, müminin davetine icâbet etmek için üç mil, Allâh için kardeş olduğun birisinin ziyâreti için dört mil, zorlukta olan birisine yardım etmek için beş mil ve mazlum birisine yardımda bulunmak için altı mil uzaklıktaki bir yolu kat etmen dahi gerekirse, sen bunu yap ve istiğfâr etmeyi asla terketme."

89- "Ya Ali, iyi ve rahat yaşayış, üç şeyle olur: Geniş ev, güzel kadın ve eşkin bir binek."

90- "Ya Ali, andolsun Allah'a, mütevazî kimse, bir kuyunun dibinde bile olsa Allah ona kötülerin hakimi-yetinde, iyi insanların başına geçmesi için bir rüzgâr gönderir."

91- "Ya Ali, kendisini asıl efendilerinden başkasına nisbet veren köleye ve birini kiralayıp da ücretini verme-yen kimseye, Allah lanet etsin. Yine, fitne çıkaran yahut bir fitneciyi sığındıran kimseye, Allah lanet etsin. "Ya Resulallah, nedir bu fitne?" diye sorulduğunda: "Adam öldürmektir" buyurdular.

92- "Ya Ali, mümin olan, müslümanların mal ve canları açısından kendisinden emniyette oldukları kimse-dir. Müslüman da, diğer müslümanların, onun eli ve dilin-den selamet ve emniyet içinde oldukları kimsedir. (Gerçek) mühacir ise kötülüklerden hicret eden birisidir."

93- "Ya Ali, imanın en sağlam kulpu, Allah için sevmek ve Allah için buğzetmektir."

94- "Ya Ali, her kim karısına itaat ederse, Allah onu yüzü üstü ateşe atar." Ali (a.s) "bu itaat nedir?" diye sorduğunda, Peygamber-i Ekrem (s.a.a): "Karısının (şer'i usüllere riayet edilmeyen) hamamlara, düğün şenliklerine, ve matem meclislerine gitmesine ve (namehremlerin göreceği yerde) ince elbise giymesine izin vermesidir." buyurdu.

95- "Ya Ali, Allah-u Teâlâ, cahiliyetteki büyük-lenmeleri, kibirlenmeleri ve onların geçmiş babalarıyla övün-melerini, İslam sayesinde ortadan kaldırmıştır. Bilin ki bütün insanlar, Hz. Adem'den ve Hz. Adem de top-raktan yaratılmıştır. Allah indinde halkın en üstünü, en takvalısıdır."

96- "Ya Ali, murdar, köpek ve şarap satışıyla elde edilen mal, zinâkâr kadının aldığı ücret, bir tarafın lehine hükmetmek için hakimın aldığı rüşvet ve falcı elde edilen ücret, en kötü haramlardandır."

97- "Ya Ali, sefihlerle münakaşa etmek veya âlimlerle tartışmak yahut halkı kendisine çekmek amacıyla ilim öğrenen kimse, cehennem ehlidir."

98- "Ya Ali, birisi öldüğünde halk: "Geriye ne bırak-mıştır? melekler ise: "(ahiret için) ne

göndermiştir?" diye sorarlar."

99- "Ya Ali, dünya müminin hâpisi ve kâfirinse cen-netidir."

100- "Ya Ali, ansızın gelen ölüm, mümin için rahatlık, kâfir içinse teessüfe sebep olur."

101- "Ya Ali, Allah-u Teâlâ dünyaya şöyle vahyetti: "Bana hizmet edene hizmet et ve sana hizmet edeni yor; zorluk ve zahmete düşür."

102- "Ya Ali, eğer dünyanın Allah indinde bir sivri-sineğin kanadı kadar değeri olsaydı, Allah ondan kâfire, bir yudum su bile içirmezdi."

103- "Ya Ali, kıyâmet gününde geçmiş ve gelecek insanların tümü, keşke bize dünyada karnımızı doyuracak günlük yemekten başka bir şey verilmeseydi diye arzu ederler."

104- "Ya Ali, halkın en. kötüsü, Allah'ı, hükmünde suçlayan kimsedir."

105- "Ya Ali, mü'min hastanın sızlayışı tesbih (subhanellah), feryadı tehlil (lâilâheillallah), yatakta yat-ması ibadet, bir yandan bir yana dönmesi, Allah yolunda cihat sayılır. Şifa bulursa, halk içerisinde artık günahsız bir şekilde yürür (hastalıktan sonra hiç bir günahı kal-maz)."

106- "Ya Ali, İslâm dini çıplak bir insana benzer. Onun libası hayâ, süsü vefâ, yiğitliği sâlih amel ve direği günahattan kasınmaktır. Her şeyin bir temeli vardır. İslâm'ın temeli de biz Ehl-i Beyt'i sevmektir."

107- "Ya Ali, kötü huyluluk, uğursuzluk ve kadına uyma, pişmanlık getirir."

108- "Ya Ali, hafif yüklüler kurtuldular, ağır yüklüler ise helâk oldular."

109- "Ya Ali, her kim bilerek bana yalan yere nisbette bulunursa, âteşte yerini hazırlanmış bilsin."

110- "Ya Ali, üç şey insanın balgamını giderir ve hafızasını güçlendirir: Günlük ağacından çıkarılan hoş ko-kulu sakız, dişleri misvaklamak (misvak ağacı, fırça vb. ile yıkamak) ve Kur'an

111- "Ya Ali, dört şekil uyuma tarzı vardır: Pey-gamberler sırt üstü, müminler sağ tarafları üzerinde, kâfirler ve munafıklar sol tarafları, şeytanlar ise yüz üstü uyurlar."

112- "Ya Ali, dört şey insanın belini kırar: Allah'a isyân ettiği halde emirlerine itaât edilen imam, kocası eşlik vazifesini yerine getirdiği halde ona hiyanet eden kadın, fakiri çâresiz bırakan fakirlik ve kötü ev komşusu."

113- "Ya Ali, Abdülmuttalib'in câhiliye devrinde beş sünneti vardı ki Allah onları İslam'da da geçerli kıldı: Evlatlara, babaların karısını nikâhlamayı harâm etti; Allah da bu hususta şu âyeti indirdi: "Kadınlardan babalarınızın nikâhladığını siz nikâhlamayın." (Nisâ, 22). Bir hazine buldu; beşte birini çıkarıp Allah yolunda sadaka verdi; Allah da şu âyeti indirdi: "Biliniz ki, elde ettiğiniz ganimet ve gelirin beşte biri Allah'a ve ... âittir."

(Enfâl, 41) Zemzem kuyusunu, üzeri kapatıldıktan sonra yeniden kazıp onu hâcıların su içmesine tahsis etti; Allah da şu âyeti nazil etti: "(Ey müşrikler siz) hâcılara su verme ve Mescid-i Harâm'ı onarma (işini yapan);

Allah'a, ahiret gününe inanan ve Allah yolunda cihad edenle bir mi tuttunuz?" (Tebve, 19) Bir insanın diyetini, yüz deve olarak karar-laştırdı. Allah bu sünneti İslâm'da da aynen uygulamaya koydu. Kureyş'e göre tavâfın belirli bir sayısı yoktu; Abdülmuttalib onu yedi defa olarak belirledi; Allah-u Teâla İslam'da da aynısını geçerli kıldı."

114- "Ya Ali, imân açısından halkın en çok beğenileni ve yakın açısından onların en üstünü, âhirezzamanda gelip Peygamber'i görmedikleri ve (zamanın) hücceti-imamı kayıp olduğu halde, yazılara (Kur'an ve hadislere) iman eden kimselerdir."

115- "Ya Ali, üç şey katı yürekliliğe neden olur: Boş ve yararsız şeyleri dinlemek, avcılığa gitmek, (bir şey elde etmek amacıyla) sultanın (zâlim yöneticinin) kapısına gitmek."

116- "Ya Ali, Allah gâfil kalpli (insanın) duasını kabul etmez."

117- "Ya Ali, âlimin kıldığı iki rek'ât namaz, âbidin kıldığı bin rekat namazdan daha faziletlidir."

118- "Ya Ali, âlimin uyuması câhil âbidin ibâdetinden daha üstündür."

119- "Ya Ali, kadın kocasının, köle efendisinin, misafir ev sahibinin izni olmadan müstehap oruç tutmamalıdır."

120- "Ya Ali, zinânın altı özelliği ve sonucu vardır; bunlardan üçü dünyada, üçü de âhirettedir. Dünyada insa-nın izzet ve değerini yok eder; ölümü çabuk getirir; rızkın kesilmesine yol açar.

Ahirette ise kötü ve zor hesap verme-ye, Allah'ın gazabına düşer olmaya ve ebedi olarak cehen-nemde kalmaya neden olur." nemde kalmaya neden olur."

121- "Ya Ali, her kim malının zekâtından bir kırıntı (bir grama yakın) bile keser ve vermezse, ne mümindir ne de müslüman. Böyle birisinin hiç bir saygı ve değeri yoktur."

122- "Ya Ali, (kıyâmet günü) zekât vermeyen kim-se, dünyaya dönmeyi ister. Nitekim Allah-u Teala da şöyle buyurmuştur: "Onlardan birisinin ölümü gelince, "Ey Rabb'im, beni dünyaya geri çevir" diye yalvarır." (Mu'minun,/99)

123- "Ya Ali, imkanı olduğu halde hacca gitmeyen kimse kâfirdir. Nitekim Allah-u Tebâreke ve Teâlâ şöy-le buyurmuştur: "Yoluna gücü yeten herkesin, o Ev'e (Ka'be'ye gidip) haccetmesi, insanlar üzerinde Allah'ın bir hakkıdır; kim kafir olursa şüphesiz Allah, bütün âlem-lerden zengindir (kimseye muhtaç değildir)." (Al-i İmran /97)

124- "Ya Ali, ölene kadar (farz olduğu halde) haccını geciktiren kimseyi Allah, kıyâmet günü yahudi ya da hıris-tiyan olarak haşreder."

125- "Ya Ali, en iyi akıl, kendisiyle cennet ve Allah'ın rızâsı elde edilen akıldır."

126- "Ya Ali, Allah'ın yarattığı ilk yaratık akıldır. Ona yaklaş buyurdu; o da yaklaştı. Uzaklaş buyurdu, o da uzaklaştı. Daha sonra şöyle buyurdu: "İzzet ve celâlime andolsun ki senden daha çok sevdiğim bir mahluk yarat-madım. Seninle alır ve seninle bağışlarım. Seninle sevâp verir, seninle cezâlandırırım."

127- "Ya Ali, akrabalarında yoksul bulunduğu halde başkalarına sadaka vermek doğru değildir."

128- "Ya Ali, amelle birlikte olmayan sözde, bilinç ve ibret ile birlikte olmayan bakışta, cömertlikle birlikte olmayan malda, vefayla birlikte olmayan doğrulukta, tak-vayla birlikte olmayan iffette, ilâhi bir niyyet ve ihlâsla birlikte olmayan sadakada, sıhhat ile birlikte olmayan yaşayıшта, emniyet ve râhatlığı olmayan vatanda hayır yoktur."

129- "Ya Ali, dört şeyde pazarlık yapma: Kurbanlık, kefen ve köle alırken ve bir de Mekke seferi için gereken şeyleri temin etmede."

130- "Ya Ali, sizlerden huy yönünden bana en çok benzeyeni tanıtayım mı? "Evet ya Resulallah" deyince şöy-le buyurdu: "En güzel huylunuz, en hilimli olanınız, akra-balarına en çok iyilikte bulunanınız ve kendi aleyhinde olsa da en insafli davrananınızdır."

131- "Ya Ali, çocuğun babasının üzerinde olan hakkı, ona güzel isim vermek, güzel bir şekilde eğitmesi ve onun için salih bir anne seçmesidir. Babanın çocuğu üzerinde olan hakkı ise, babasını ismiyle çağırmaması, onun önünde yürümemesi, önünde oturmaması ve onunla birlikte hama-ma girmemesidir."

132- "Ya Ali, üç şey vesvaslık nişanesidir: Çamur yemek, tırnağını dişleriyle çiğnemek ve sakalını ağızına almak."

133- "Ya Ali, Allah çocuklarını âkkolmaya (ana-babasına karşı vazifelerini yerine getirmemeye ve onlara karşı gelmeye) iten anne ve babaya, lanet etmiştir."

134- "Ya Ali, evlat anne-babaya karşı âkkolduğu (vazifelerini yapmayıp günahkar oldukları) gibi, anne-baba da evlatlarına karşı (vazifelerini yapmadıkları takdir-de) âkkolurlar (aynı günaha düşer olurlar)."

135- "Ya Ali, Allah'ın rahmeti, evlatlarını kendilerine iyilik yapmaya sevkeden (onları bu işe sevkedecek şekilde terbiye eden) anne-babanın üzerine olsun."

136- "Ya Ali, anne ve babasını hüzünlendiren kimse, âkk-ı valideyn sayılır."

137- "Ya Ali, bir kimsenin yanında müslüman karde-şinin aleyhinde konuşulur ve onu savunacak durumda olduğu halde savunmazsa, Allah dünya ve âhirette onu yardımsız bırakır;

zelil eder."

138- "Ya Ali, fakir bir öksüzün geçimini, ihtiyaçsız bir duruma gelinceye kadar kendi malından sağlayan bir kimseye cennet elbette vâcib olur."

139- "Ya Ali, her kim muhabbetle bir öksüzün başını okşarsa, Allah (azze ve celle) elinin dokunduğu her tüyün karşılığında Kıyamet günü ona bir nur verir."

140- "Ya Ali, bana salavat getirmeği unutan kimse, cennet yolunu şaşırmıştır."

141- "Ya Ali, elimi dirseğe kadar ejderhanın ağzına sokmayı, önceden yoksul olup yeni dünya malına ka-vuşmuş olan birisinden bir şey istemekten daha çok se-verim."

142- "Ya Ali, Allah katında en azgın ve zalim kimse başkalarını haksız yere öldüren ve vurandır."

143- "Ya Ali, sağ eline yüzük tak; zira yüzük mukarreb (Allah katında yakınlık kazanan) insanlar için ilahî bir fazilettir." Ey Allah'ın resulü, hangi yüzüyü taka-yım," diye sorduğunda şöyle buyurdu:

"Kırmızı akıktan kaşı olan yüzüyü; zira akik Allah'ın birliğini, benim pey-gamberliğimi, senin vasiliğini, evlatlarının imametini, sana uyanların cennete, düşmanlarının ise cehenneme gireceğini itiraf eden ilk dağdır (maden taşıdır)."

144- "Ya Ali, ümmetimden her kim, Allah'ın rızası için ve kıyamet gününü düşünerek kırk hadis hıfazederse, Allah (c.c) kıyamet gününde onu peygamberler, sıddıklar, şehitler ve sâlihlerle beraber haşreder; onlar ne güzel arkadaşlırlar."

145- "Ya Ali, korkak kimseyle istişare etme; zira kur-tuluş yolunu sana daraltır. Cimri kimseye danışma; zira o seni kendi hedefinden geri bırakır.

(Dünya malına ve hayatına düşkün ve) haris olan kimseyle de istişare etme; zira o işin kötülüğünü sana güzel olarak göstermeğe çalışır. Ya Ali, şunu bil ki, korkaklık, cimrilik ve haris olmak, tek sıfat olarak (Allah'a) kötü zanda bulunmakta toplanmıştır. (Hepsi kötü zandan kaynaklanmaktadır)."

146- "Ya Ali, ümmetimin helâk oluşu, konuşmasını bilen münafıkın eliyle gerçekleşir."

147- "Ya Ali, sana altı yüz bin koyun mu, altı yüz bin dinar mı vermemi istersin, yoksa altı yüz bin söz söyle-memi mi? Ali (a.s) altı yüz bin sözü istiyorum dedi. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu:

"Altı yüz bin sözü, altı cümlede toplayıp sana söyle-yeceğim: Ey Ali İnsanların müstehap işlerle uğraş-tıklarını gördüğünde, sen farzlarını tamamlamaya bak. İnsanların dünya işiyle meşgul olduklarını görürsen, sen ahiret işiyle meşgul ol. İnsanların başkalarının ayıplarıyla uğraştıklarını görürsen, sen kendi ayıplarının (ıslahına) çalış.

İn-sanları dünyayı süslemekle meşgul bulursan, sen âhiretini ziynetlendirmeye çalış. İnsanların işin çok olması için ça-lıştığını görürsen, sen işin sağlamlığına ve temizliğine bak. İnsanların, mahlukata sığındığını görürsen, sen Hâlık'a (yaratıcıya) sığın."

148- "Ya Ali, namazını tamamlamayan (adabıyla birlikte kâmil kılmayan) bir kimse, hamile olduktan sonra, doğum vakti yaklaştığı bir sırada çocuğunu düşüren bir kadına benzer; artık o ne hamiledir, ne de çocuk sahibi (ancak çektiği zorluk ve zahmetler kendine kalır)."

149- "Ya Ali, namaz kılan, tacire benzer; tacir malını (sermayesini) koruyamazsa kârı da olmaz. Namaz kılan bir kimse de vacip namazını eda etmedikçe, Allah onun sünnet namazını da kabul etmez."

150- "Ya Ali, (işlerinde Allah'tan) hayır dileyen kimse, ziyan etmez; arzusuna ulaşır. (Başkalarıyla) istişare eden de pişman olmaz."

151- "Ya Ali, mazlum kimsenin, (aleyhinde) yapacağı duadan kork (ona zulmederek, aleyhinde beddua etmesine sebep olma); zira o kendi hakkını Allah'tan diliyor; Allah da hiç bir hak sahibinin hakkını zay'ı etmez."

152- "Ya Ali, insanlar hayır yollarına baş vurarak Allah'a yaklaşmak istediklerinde, sen aklın muhtelif şekil-leriyle (aklını çalıştırmakla) Allah'a yakınlaşmaya çalış. Böyle yaparsan dünyada insanların yanında, ahirette ise Allah indinde derecelere ve yakınlık makamına erişirsin."

153- "Ya Ali, insanlar iki kişiden ibarettir: affedilmeyi hakreden akıllı ve cezalandırmayı hakreden câhil."

154- "Ya Ali, üç şeyi geciktirme: Vakti gelince namazı, birisi ölünce cenazeyi, münasip ve dengi olan bir eş buldu-ğunda bekar kız ve kadını evlendirmeyi."

155- "Ya Ali, yalan konuşma ve daima doğru ol; zira doğru konuşmak bu dünyada sana zarar verse de, ahirette sana kurtuluş vesilesi olur."

156- "Ya Ali, koğucu, kibirli ve hâin olma; (tüccar olmak istersen) ancak iyi ve hayırlı bir tüccar ol; zira tuc-carlar (genellikle hayır) amellerde başkalarından geri ka-lırlar."

157- "Ya Ali, (dâima) Allah-u Teala'nın hükmünü gözlerinin önünde bulundur (onlar ile amel et); Şeytan'ın hükmünü ise ayaklarının altına al."

158- "Ya Ali, (bir namahremi) gördüğünde, (yüzünü çevir) ve bakmaya devam etme; zira ilk görüşün (kasıtlı olmadığı için) sakıncası yoktur; ama ikinci defa (bakarsan kasıtlı olur) ve câiz değildir."

159- "Ya Ali, cömert ol; zira Allah cömert insanı sever. Cesaretli ol; çünkü Allah cesaretli olmayı sever. Gayretli ve hemiyetli ol; zira Allah böyle olanı sever. Eğer bir kişi, bir hacetini yerine getirmeyi senden dilerse, onu yerine getir; zira o istediğine layık olmazsa, sen bu bağışa layıksın."

160- "Ya Ali, her hayat, ardından bir ibret getirir. Ya Ali, her üzüntü sona erir, cehennem azabının üzüntü-sü hariç. Ya Ali, bütün nimetler zâil olur, cennet nimeti hariç."

161- "Ya Ali, Kur'an'ı öğren ve onu halka öğret ki, sana her harfin karşılığında on hasene verilsin ve eğer (bu halde) ölürsen şehid olarak ölürsün. Ya Ali, Kur'an'ı öğren ve halka öğret. Böylece halk Allah'ın evinin ziyaretine gittiği gibi, öldüğünde melekler de senin ziyaretine ge-lirler."

162- "Ya Ali, Allah fakirliği, kendi yaratıklarına ema-net olarak bırakmıştır; her kim onu gizlerse, Allah gün-düzleri oruç tutan, geceleri ibadetle meşgul olan kimsenin sevabını ona verir.

Eğer birisi onu, ihtiyacını giderebilecek birisine açar, o da ihtiyacını gidermezse, o fakiri öldürmüştür; kılıç ve mızrakla değil, kalbini kırmakla onu öldürmüştür."

163- "Ya Ali, din sağlam ve kuvvetli bir dindir. Onda itidallı ve yumuşak davran ve kendi nefsinin Rabb'inin ibâ-detinden tiksindirme; zira merkebinin haddinden fazla kul-lanıp yoran bir kimse artık, ne binecek bir biniti olur, ne de bir mesafe katedebilir. (Müstehap amellerde) ihti-yarlayıp öleceğini uman birisi gibi amel et (kendini fazla yorma); günahlardan da yarın öleceğinden korkan bir kimse gibi kaçın."

164- "Ya Ali, sana dua etmeni tavsiye ediyorum; zira duayla birlikte icabet de vardır. Şükretmeyi tavsiye ediyo-rum; zira şükürle birlikte nimet de artar. Seni bir ahdi boz-maktan yahut onu bozmaya yardımcı olmaktan sakındı-rıyorum. Yine seni hile yapmaktan sakındırıyorum; zira yapılan hile ve kurulan tuzak, sonunda sahibine döner.

Seni zulüm yapmak ve (başkalarının) hakkına tecavüz etmekten de sakındırıyorum; zira zulüm ve haksızlığa uğrayan kimseye Allah, şüphesiz yardım eder."

165- "Ya Ali, sevinç olan her evde üzüntü de olur. Her üzüntünün ardından bir sevinme de olur, cehennem üzün-tüsü hariç. Kötü bir amel yaptığında, peşinden iyi bir amel de yap ki onu hemen yok etsin. Hayır iş yapmayı asla ter-ketme; zira bu, kötü uçurumlara düşmekten (kötü belalardan) insanı koru."

166- Hz. Ali (a.s) Resulullah'a (s.a.a) şöyle arzetti: "Ya Resulallah, mu'minin sıfatlarını bana söyler misiniz? Resul-i Ekrem (s.a.a) (biraz) başını önüne eğdi; sonra başını kaldırarak şöyle buyurdu: "Mu'minin yirmi sıfatı vardır. Bu sıfatları kendinde taşımayan birisinin imanı kâmil değildir.

Ya Ali, mü'minin ahlakı ve özellikleri şun-lardır: (Cuma ve cemaat) namazlarına katılırlar; zekat vermeye koşuşurlar; düşkün ve fakirlere yemek yedirirler; yetimin başına (muhabbet ve şefkat) elini sürürler; elbise-lerini temiz tutarlar; avret yerlerini geniş bir elbiseyle örterler.

Onlar konuştuklarında, bir şey naklettiklerinde yalan söylemezler; verdikleri vaade hilaf etmezler; halkın kendilerine olan güven ve itimadına karşı hiyanet etmezler; konuştukları zaman doğru söylerler;

geceleri ruhbanlar gibi ibadete koyulurlar, gündüzleri ise (cihad mey-danlarında) arslanlar gibi kükrerler; gündüzleri oruç tutar, geceleri ibadetle geçirirler; ne bir komşuyu eziyet eder, ne de bir komşunun eziyetine vesile olurlar. Onlar yeryü-zünde mütevâzi olarak yürürler; muhtaç ve sahipsiz kimse-lerin ihtiyaçlarını karşılamak için çalışır ve cenazelerin ar-kasında yürürler. Allah bizi ve sizi takva ehlinden eylesin."

167- "Ya Ali, cemaat namazına ancak, Allah'ın ve Resul'ünün sevdiği temiz ve takvalı müminler şeddetle rağbet gösterirler."

KAYNAKLAR

1. numaralı hadisten 49. numaralı hadise kadar, Tuhef-ul Ukul kitabı, s.6 ila 14'ten nakledilmiştir.

50. numralı hadisten 143. hadise kadar, Mekarim-ül Ahlak, s.433 ila 445'ten nakledilmiştir.

144: El-Hisâl, S.543.

145: El-Hisâl, S.102.

146: El-Hisâl, S.69.

147: El-Mevaiz-ül Adediyye, 6. bölüm, 4. fasıl, 1. hadis.

148: Kenz-ül Ümmal, c.7, s.509, Hadis: 20006

149: Kenz-ül Ümmal, c.7, s.509, Hadis: 20006

150: Kenz-ül Ümmal, c.7, s.815, Hadis: 21537.

151: Kenz-ül Ümmal, c.3, s.507, Hadis: 7650.

152: Kenz-ül Ümmal, c.3, s.384, Hadis: 7061.

153: Kenz-ül Ümmal, c.3, s.384, Hadis: 7062.

154: Kenz-ül Ümmal, c.3, s.826, Hadis: 8864.

155: Kenz-ül Ümmal, c.3, s.771, Hadis: 8707.

156: Kenz-ül Ümmal, c.4, s.136, Hadis: 9896.

157: Kenz-ül Ümmal, c.5, s.813, Hadis: 14458.

158: Kenz-ül Ümmal, c.5, s.325, Hadis: 13053.

159: Kenz-ül Ümmal, c.15, s.876, Hadis: 43484.

160: Kenz-ül Ümmal, c.16, s.139, Hadis: 44170.

161: Kenz-ül Ümmal, c.1, s.531, Hadis: 2377.

162: Usul-ül Kâfî, c.2, s.262.

163: Usul-ül Kâfî, c.2, s.87.

164: Bihar-ül Envar, c.77, s.69.

165: Bihar-ül Envar, c.77, s.116.

166: Usul-ül Kâfî, c.2, s.232.

167: Vesaya en-Nebi li-Seyyidina Ali, s.23.

1-HAK TEÂLÂ'NIN (C.C.),HABİBİ VE RESULÜ MUHAMMED'E (S.A.A.) TAVSİYE VE ÖĞÜTLERİ

1- "Ya Muhammed, ümmetinden "Lâilâheillallahu, vahdehu vahdeh" (yani tek, eşsiz ve bir olan Allah'tan başka bir ilah yoktur) diyene ne mutlu."

Resulullah (s.a.a) miraç gecesinde "Ey Rabb'im, senin nez-dinde mü'min kimse nasıl bir duruma (makama) sahiptir?" diye sordu. Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

2- "Ya Muhammed, velilerimden (dostlarımdan) birini küçümseyip hakir düşüren kimse, hakikatte bana karşı savaşa kalkışmıştır; ben evliyamın yardımına koşmada her husustan daha süratliyim. Mü'min kullarımdan bazısını ancak zenginlik ıslah eder; (bunun için de hiç esirgemedim ona ihsanda bulunurum.

Çünkü) onun durumunu değış-tirip de fakirliğe sürüklersem helak olur. Ve bazılarını ise fakirlikten başka bir şey ıslah etmez; bu halinden çıkarıp da zengin edersem helak olur. Kullarımı bana yakın-laştıran şeyler içerisinde farizalar kadar bana daha sevimli olan bir şey yoktur; bana (farizaların dışında) nafilelerle de yaklaşılır;

nafilelerle kulum bana o derece yaklaşır ki ben onu severim. Onu sevdikten sonra da artık onun işiten kulağı, gören gözü, konuşan dili ve tutan eli ben olurum. Beni çağırduğında icabet eder, benden bir istekte bulun-duğunda bağışta bulunurum."

Uzun bir hadisin zımında Resulullah'ın (s.a.a) şöyle buyurduğu nakledilmiştir: "Rabb'im bana minnet ederek şöyle buyurdu:

3- "Ya Muhammed, Allah'ın rahmeti sana olsun; ben her ümmete o ümmetin diliyle konuşan peygamber gön-derdim. Ama seni yaratıklarımdan siyah, (beyaz), kızıl de-rili herkes için gönderdim.

Hiçbir kimseye (düşmanlarının kalbine) korku düşürerek yardımda bulunmadığım halde sana

böylesine bir yardımda bulundum. Senden önce kim-seye helal olmayan ganimeti sana helal kıldım. Arşın hazinelerinden olan Fâtiha suresiyle Bakara suresinin ("Amenerresulü" diye başlayan) son (iki) ayetini de ancak sana ve ümmetine verdim.

Sen ve ümmetin için bütün yer-yüzünü mescit (secde etme yeri), pâk ve temizleyici olarak karar kıldım. Sana ve ümmetine Tekbir'i ("Allah-u Ekber" zikrini) verdim. Ve de senin zikrini kendi zikrimle beraber kıldım; onun için ümmetinden beni zikredip hatırlayan herkes, seni de benimle birlikte zikredip hatırlar. Öyleyse ne mutlu sana ey Muhammed!"

Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "Allah-u Teâlâ benden faziletli ve kıymetli birini yaratmamıştır... Miraca gittiğimde "Ey Muhammed!" diye çağrıldım. "Lebbeyke ya Rab, emrindeyim; kutlu ve ulusun sen" diye cevap verdim. Tekrar şöyle nida geldi:

4- "Ya Muhammed, sen benim kulum, ben de senin Rabb'inim; öyleyse yalnız bana ibadet (kulluk) et ve bana itimat ve tevekkül eyle. Sen kullarım arasında benim nu-rum, yaratıklarım gönderdiğim elçim ve onlara hücce-timsin. Cennetimi sadece sen ve sana uyanlar için, cehennemimi ise sana muhalefet edenler için yarattım."

Resul-i Ekrem'den (s.a.a) -uzun bir hadiste- şöyle rivayet edilmiştir:

ya" Bir gün Cebrâil'in eşliğinde yeryüzüne asla ayak basma-n ve yanında yeryüzü hazinelerinin anahtarları bulunan bir melek inerek bana şöyle hitapta bulundu:

5- "Ya Muhammed, Rabb'in sana selam söylüyor ve buyuruyor ki: "Bunlar yeryüzü hazinelerinin anahtarlarıdır; istersen kul peygamber ol, istersen padişah peygamber." Cebrâil bana işaret ederek tevazu göstermemi istedi. Ben de o meleke "Kul peygamber olmak istiyorum; kul peygamber olmak istiyorum" dedim."

6- "Ya Muhammed, ben yeryüzünü alimsiz (imamsız, hüccetsiz) olarak bırakmam; taatım ve hidayet yolum onun vasıtasıyla tanınır ve bir peygamberin vefatıyla di-ğerin mebus olma süresi içerisinde halka kurtuluş vesi-lesi de o olur.

Böylece hüccetim, bana doğru davetçi, yoluma hidayetçi ve işime arif olan birini yeryüzünde

bırakmadan halkı saptırması için şeytanı tekbaşına salıver-mem. Gerçekten mutsuzlara hüccet olması ve mutluları onun vasıtasıyla hidayet etmem için her kavime hidayetçi birinin olmasını gerekli kılmışım."

7- "Ya Muhammed, nübüvvetin sona ermiş ve günlerin bitmiştir; yanında bulunan ilmi, imanı, İsmi Ekber'i (İsm-i A'zam'ı), ilmin mirasını ve nübüvvet ilminin eserlerini Ehl-i Beyt'inden olan Ali ibn-i Ebi Talib'e teslim et.

Ben ilmi, imanı, İsm-i Ekber'i, ilmin mirasını ve nübüvvet ilminin eserlerini, seninle baban Adem arasında bulunan peygamberlerin hanedanından kaldırmadığım gibi, senin soyundan gelen Ehl-i Beyt'inden de hiç bir zaman almayacağım."

8- "Ya Muhammed, ben seni ve Ali'yi bedensiz bir nur -ruh- olarak yeryüzünü, gökleri, denizi ve Arş'ımı yarat-madan önce yarattım. Sen o zaman içerisinde sürekli "Lâ ilâhe illellah" derdin, beni ulular, ve tazim ederdin.

Sonra ikinizin ruhunu bir araya getirerek tek ruh kıldım ki bun-dan sonra artık o ruh "Lâ ilâhe illellah" söyler, beni tenzih ve takdis ederdi. Daha sonra o ruhu ikiye ve ikiye de dörde böldüm; onların biri Muhammed, biri Ali, diğer ikisi ise Hasan ve Hüseyin'dir."

9- "Ya Muhammed, sen bir şey olmadan (kendinden bir varlığın yok iken), ben seni varettilim ve benden sana keramet olsun diye sana kendi ruhumdan üfledim. Böylece senin itaatini bütün mahlukatıma farz kıldım; sana itaat eden bana itaat etmiş ve sana karşı gelen bana karşı gelmiş olur. Ve bunu (yani itaatin gerekliliğini) Ali ve Ali'nin soyundan kendime has kıldığım şahıslar için de farz kılmışım."

10- "Ya Muhammed, kim benim velimi (dostumu) aşağılarsa, bana karşı savaşa kalkışmıştır; bana karşı savaş açanla ben de savaşırım." "Kim bu senin velin" de-dim, "ya Rabb! Sana karşı savaşa kalkışan kimseyle benim de savaşacağımı biliyorsun." Allah-u Teâlâ buyurdu ki: "O, senin, vasinin ve sizin zürriyetinizin velayetinin (kabulü için) kendisinden ahd aldığım kimsedir."

11- "Ya Muhammed, sen benim kulum, ben de senin Rabb'inim; öyleyse sadece benim karşımda eğil, ve bana tevazu göster; yalnız bana ibadet ve tevekkül et. Ben seni kul, habib, resul ve nebî olarak, kardeşin Ali'yi de halife ve (ilme) kapı olarak kabul ettim. O (Ali), kullarıma

benim hüccetim ve mahlukatıma imamdır. Onunla dostlarım düşmanlarımdan tanınır.

Şeytan hizbi de benim hizbimden onun vasıtasıyla ayırt edilir. Onunla benim dinim doğru-lur; hükümlerim icrâ edilir ve koyduğum hudutlar koru-nur. Seninle (ya Muhammed,) ve O (Ali) ve neslinden olan imamların hürmetine kadın-erkek bütün kullarıma merha-met ederim.

Sizden olan (Mehdi'yi) Kâim vasıtasıyla tes-bih (Sübhanellah), tehlil (Lâilâheillellah), takdis, tekbir ve temcid (senâ) ile, yeryüzünü bayındırlaştırırım. Onun ile yeryüzünü düşmanlarımdan temizleyerek, kendi dostla-rıma miras bırakırım. Onunla kâfir olanların sözünü alçal-tıp kendi sözümü yüceltirim.

Kullarımı ve beldelerimi onunla diriltir ve meşiyetim gereği defneleri ve birikinti-leri onun vesilesiyle ortaya çıkartır, irademle ona bütün sırları ve gizlilikleri açarım. Emrimi icrâ ve dinimi ilan etmesinde ona destek olsunlar diye meleklerim vesilesiyle ona yardımda bulunurum. İşte O (Mehdi'yi Kâim) Benim gerçek velim ve kullarımı sadakatla hidayet edendir."

12- "Ya Muhammed, istediğin kadar yaşa; bilahere öleceksin. İstedğin kimseyi sev; ancak (şunu bil ki) muhakkak ondan ayrılacaksın. Ve istediğin işi yap; ancak (bil ki) ona göre karşılık alacaksın. Bil ki mü'minin şerefi, geceleri (namaz ve ibadete) durmasında, izzeti ise halka muhtaç olmamaya çalışmasındadır."

13- "Ya Muhammed, daima güzel huylu ol. Zira kötü huy, dünya ve ahiret hayrını yok eder."

14- "Ya Muhammed, kim benim hadlerimden birini tatil ederse, bana düşmanlık yapmış ve böylece bana karşı çıkmaya kalkışmıştır."

15- "Ya Muhammed, ümmetinden Allah yolunda cihad eden kimse için, gökten kendisine isabet eden (yağmur) damlası ve çektiği baş ağrısı bile kıyamet günü şehadet sayılacaktır."

16- "Ya Muhammed... kız babalarına söyle ki: "Kız evlatlarınız hususunda darılmayın; ben onları yarattığım gibi rızıklandıracağım da."

Emir'ül Mü'minin Hz. Ali'den (a.s) şöyle nakledilmiştir:

"Resulullah (s.a.a) miraç gecesi Yüce Rabb'ine şöyle sordu: "Ya Rabbi, amellerin hangisi daha faziletlidir?" Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

"Benim indimde bana tevekkül etmekten ve böldüğüme razı olmaktan daha faziletli bir şey yoktur."

17- "Ya Muhammed, benim (rızam) yolunda birbirlerini sevenler, Benim yolumda birbirine acıyıp şefkat gösterenler, Benim yolumda dostça birbiriyle ilişki kuranlar ve Ban'a güvenip tevekkül edenler Benim muhabbetimi hakketmişlerdir. Muhabbetimin ise bir alamet ve nişanesi yoktur. Onlar için alametlerden birini kaldırdığımda diğer birini bırakırım.

Onlar mahlukata benim onlara baktığım gözle bakar, hacetlerini halka sunmazlar (ihtiyaçlarının giderilmesini ancak Allah'tan diler, O'na yalvarırlar). Karınları helal mal yediklerinden hafiftir; dünyadaki nimet ve saadetleri ise benim zikrim, sevgim ve onlardan razı oluşumdur."

18- "Ya Ahmed, izzetim ve celâlime andolsun, benim için dört hasleti garantileyen kulumu, kesinlikle cennete götürürüm: Dilini koruyup kendisini ilgilendirmeyen şeylere açmaması, kalbini vesveseden koruması, (her an) ondan haberdar olduğumu ve onu gözetlediğimi, daima aklında tutması ve açlığı kendisine göz nuru edinmesi."

19- "Ya Ahmed, keşke açlığın, susmağın, yalnızlığın ve bunların bıraktığı mirasların lezzetini tadsaydın!"

Resulullah (s.a.a) "Ya Rabbi, açlığın mirası nedir?" diye sordu. Allah-u Teâlâ cevapta şöyle buyurdu:

"Hikmet, kalbi korumak, bana yakınlaşmak, daimi hü-zün, hak söz, halk arasında geçimi hafif olmak ve geçiminin zor veya kolay olmasından endişeye düşmemektir."

20- "Ya Ahmed, kulun hangi vakitte bana yakınlaş-tığını biliyor musun?"

Resulullah (s.a.a) "Hayır ya Rabbi," deyince Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

"Aç olduğunda veya secdeye kapandığında."

21- "Ya Ahmed, namaz kıldığı zaman kimin karşısında durduğunu ve kime doğru (dua amacıyla) elini kaldırdığını bildiği halde uyuklayan, sebze veya başka bir şeyden de olsa günlük yiyeceği olduğu halde yarınını düşünen ve benim ondan razı olup olmadığını bilmediği halde gülen şu üç (kısm) kulun hali ne gariptir."

22- "Ya Ahmed, cennette (kerpiçleri) arasında boşluk, birbirine de bitişik olmayan bütünü inciden yapılmış bir saray vardır. Benim seçkin (kullarım) orada olacaklar. Her gün yetmiş defa onlara bakar ve konuşurum. Baktığım her defada onların makam ve mertebesini yetmiş kat artırırım. Cennet ehli yemek ve içmekten lezzet aldıklarında, onlar benim zikrim, konuşmam ve sözümünden de lezzet alırlar."

Resulullah (s.a.a) "Ya Rabbi," dedi, "bunların alameti nedir?" Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

"Onlar dünyada mahbusturlar (yani Allah yolunda zor şartlar ve sıkıntı içerisinde yaşarlar); dillerini sözün ve karınlarını yemeğin fazlasından hapsederler."

23- "Ya Ahmed, Allah için olan sevgi fakirleri sevmek ve onlara yaklaşımdır."

Resulullah (s.a.a) "Bu fakirler kimlerdir ya Rabbi," dediğinde, Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

"Onlar aza razı olan, açlığa sabreden, zorluğa şükre-den, açlık ve susuzluktan şikayetçi olmayan, dilleriyle yalan konuşmayan, Rabb'lerine karşı hoşnutsuzluk göstermeyen, kaybettikleri şeye kederlenmeyen ve (Allah'ın) verdiği sevinip övünmeyen kimselerdir."

24- "Ya Ahmed, benim muhabbetim fakirler içindir; fakirleri kendine yaklaştır ve senin yakınında oturmalarını sağla ki ben de seni kendime yakınlaştırayım. Zenginleri de kendinden uzaklaştır ve senden uzak oturmalarını sağla. Şüphesiz fakirler benim dostlarımdır."

25- "Ya Ahmed, elbisenin yumaşğını, yemeğin lezzetlisini ve yatağın yumuşak olanını kendine süs edinme (bunlardan fazla yararlanma). Zira nefis her şerrin barınağı ve her kötülüğe arkadaştır; sen onu Allah'ın itaatine o ise seni Allah'ın masiyetine sevkeder. Sana Allah'a itaat etmede muhalefet, Allah'ın hoşlanmadığını yapmada ise itaat eder.

Doyduğunda azar; acıktığında şikayetçi olur. Fakirleştğinde gazaplanır, zenginleştğinde

kibirlerir. Büyüdüğünde (beni) unuttur, (belalardan) güvencede olduğunda da gaflete dalır. O (nefs) Şeytan'ın dostudur. Nefs, çok yiyen ve üzerine yük bırakıldığında uçamayan deve kuşuna ve rengi güzel fakat tadı acı olan defne (veya zakkum) ağacına benzer."

26- "Ya Ahmed, dünya ve onun ehline bğzet, ahiret ve onun ehlini de sev."

Resulullah (s.a.a) "Ya Rabbi, kim" dedi "bu dünya ehliyle ahiret ehli?" Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

"Dünya ehli, yemesi, gülmesi, uykusu ve gazabı çok, rızası ise az olan kimsedir. Birine kötölük yaptığında özür dilemez, özür dileyenlerin de mazeretini kabul etmez. İta-atte tembel, masiyet zamanı ise cesurdur. Arzusu uzun, ölümü yakındır. Kendisini hesaba çekmez, (halka) yararı az olur ve çok konuşur.

Allah'tan korkusu az olur, yemek zamanında ise çok sevinir. İşte dünya ehli zorluklarda bana şükretmez, belalarda sabretmezler. Halkın çok olan şeylerini küçük-az sayarlar, yapmadıkları şeylerle ken-dilerini överler. Kendilerine ait olmayan bir takım şeylerle iddiada bulunur, arzu ettikleri şeyleri dile getirirler. Ve de onlar halkın kötölüklerini söyler, iyiliklerini gizlerler."

Resulullah (s.a.a) "Ya Rabbi," dedi, "dünya ehlinde bun-dan başka kusurlar da var mı?" Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

27- "Ya Ahmed, dünya ehlinin kusuru çoktur; cahillik ve ahmaklığı onlarda bulursun. Onlar ilim aldıkları kimse-lere karşı tevazu göstermezler. Kendilerini akıllı sanırlar ama âriflerin yanında ahmak işte onlardır."

28- "Ya Ahmed, hayır ve ahiret ehlinin (şa'nına gelince), onların yüzü ince ve hafif olur, (Allah'a karşı) hayâları çok, ahmaklıkları ise az olur. Faydaları çok, hile-leri azdır.

Halk onların elinden rahatlıktadırlar ama onlar halkın elinden bir çok zorluğa katlanmaktadırlar. Sözleri ölçü üzeredir. Kendilerini hesaba çeker, nefislerini zahme-te düşürürler. Gözleri uyusa da kalpleri uyumaz. Gözleri ağlar, kalpleri zikreder. Halk gafillerden yazıldıklarında onlar zâkirlerden (zikredenlerden) yazılırlar. Nimetin ba-şında hamd, sonunda ise şükrederler. Duaları Allah'ın indinde yücelir, sözleri işitilir. Melekler onlarla övünürler.

Onların duası (nuranî) hicapların altında dönüp dolaşır. Anne evladını sevdiği gibi Rabb'leri de onların sözünü duymayı çok sever. Bir an bile bir şey onları Allah'tan alı-koymaz. Yemeğin, sözün ve elbisenin fazlasına ilgi göster-mezler. Halk onların gözünde ölüdür ancak Allah'ı Hayy (sağ, diri), Kayyum (koruyan, tutan, gözetleyen) ve Kerim bilirler. Onlara yüz çevirenleri lütuf ile çağırırlar, onlara yönelenlere ise bir çok ihsan ve iyilikte bulunurlar.

Artık dünya ve ahiret, onların yanında eşit bir duruma gelmiştir. Halk bir defa ölür ama onların her biri nefisleriyle cihad ettiklerinden, havâ-heveslerine ve damarlarında dolaşan Şeytan'a muhalefet ettiklerinden, her gün yetmiş defa ölür-ler. Bir rüzgar estiğinde onları şiddetle ırgalar sarsar; ama benim huzurumda durduklarında sanki birbirlerine kenet-lenmiş bir bina gibidirler. Onların kalbini hiçbir yaratığa meşgul olmuş şekilde görmem.

Kendi izzet ve celâlime andolsun ki, ruhları bedenle-rinden çıktığında onları güzel ve pâk bir hayatla diriltirim; ölüm meleğini onlara musallat kılmam; onların ruhunu ancak kendim alırım; göğün bütün kapılarını onların ruhu için açarım; kendimle onun arasında bulunan hicapları kaldırıyorum; cennetlere süslenmelerini, hurilere bezenmeleri-ni, meleklerle dua etmelerini, ağaçlara meyva vermelerini ve cennet meyvalarına eğilmelerini emrederim.

Sonra Arş'ın altında bulunan rüzgarlardan birine kâfur ve keskin kokulu miskten olan dağları taşımalarını, onların da ateş-siz yakıt olmalarını ve o kulumun huzuruna varmalarını emrederim. Benimle onun ruhu arasında hiçbir perde kal-maz. Ruhunu aldığımda ona "Merhabalar olsun sana, hoş geldin." derim, "İzzetli, müjdelenmiş, rahmet ve rızvana erişmiş olarak yücel.

" Onlar için, içinde tükenmez nimet bulunan cennetler vardır. Onlar cennetlerde ebedi olarak kalıcıdırlar. Muhakkak ki, en büyük mükafat Allah katın-da olandır. Keşke meleklerin onun ruhunu nasıl birinin alıp diğerine verdiğini görseydin."

29- "Ya Ahmed, ahiret ehli Rabb'lerini tanıdıklarından beri yemek onlara lezzet vermemiş, hatalarını tanıdıkların-dan beri hiç bir müsibet onları kendine meşgul etmemiştir. Hatalarına ağlar, (hayır işleri yapmak için) kendilerini zahmete düşürürler ve nefislerine dinlenme fırsatı vermez-ler.

Cennet ehlinin gerçek rahatlığı ölümdedir; âbidlerin dinlenme yeri ancak ahirettir. Yanaklarına dökülen göz-yaşlarıyla üns kurar; sağlarında ve sollarında bulunan meleklerle oturup, dururlar

ve Arşın üstünde olan Celil Allah ile de raz-u niyaz ederler. Gerçekten ahiret ehlinin kalplerinin içinde şu yara yerleşmiştir ki: "Ne zaman fenâ evinden kurtulup bekâ evine kavuşmakla rahatlayacağız."

30- "Ya Ahmed, zahitlerin yüzü gündüzleri oruç tut-mak ve geceleri (ibadetle geçirme) yorgunluğundan sara-rır, dilleri ise Allah'ın zikrinden başka bir şeye açılmaz. Sürekli havâ ve heveslerine karşı çıkmaları sinelerinde yeralan gönüllerini ezik duruma getirir. Çok sustuklarından kendi nefislerini zayıflatırlar ve Allah'ın itaati yolunda durmadan çaba gösterirler.

Bunları yapmalarına sebep ise cehennem ateşinin korkusu veya cennetin iştiyakı değildir; onlar göklerin ve yerin melekûtuna baktıklarında ancak Allah-u Teâlâ'nın ibadet ehli olduğunu bilirler (diye ibadete kapanırlar); sanki melekûtun üzerinde olanı görüyorlar!"

Resulullah (s.a.a) "Ya Rabbi," dedi "bu makamdan benim ümmetimden birine de verir misin?"
Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

31- "Ya Ahmed, bu, peygamberlerin, senin ve diğer peygamberlerin ümmetinden olan doğrularla çeşitli şehid gruplarının mertebesidir."

Resulullah (s.a.a) "Ya Rabbi, benim ümmetimin zahitleri mi, yoksa Beni İsrâil'in zahitleri daha çoktur?" diye sordu-ğunda, Allah-u Teâlâ şöyle buyurdu:

"Beni İsrâil zahitleri senin ümmetinden olan zahitlere nazaran, beyaz inekte bulunan bir siyah tüye benzer!.."

Resulullah (s.a.a) "Nasıl böyle olabilir ya Rabbi, halbuki Beni İsrâil'in sayısı benim ümmetimin sayısından kat-kat çok-tur?!..." dediğinde, Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

"Çünkü onlar inandıktan sonra kuşkulanıp, ikrar ettik-ten sonra da inkar ettiler."

Resulullah (s.a.a) devamında şöyle buyuruyor: "İşte bura-da ben Allah'ıma zahitlerden dolayı çok hamd-u senâ ve şükürde bulundum ve onlar hakkında şöyle dua ettim:

"Allah'ım, onları koru ve onlara esirge, acı onlara; onlar için razı olduğun dinlerini koru. Allah'ım,

onları mü'minlere verdiği hiç bir şüphe ve sapma kabul etmeyen imanla rızık-landır. Onlara öyle bir takva ver ki, dünyaya rağbetleri kal-masın; öyle bir korku ver ki, gafletleri kalmasın. Onları öyle bir ilimle rızıklandır ki, cehalet ve bilgisizlikleri kalmasın. Onlara öyle bir akıl ver ki, ahmaklıkları kalmasın. Onları kendine öyle yakınlaştır ki, uzaklık kalmasın.

Onlara öyle bir huşu ver ki, kasavet (taş yüreklilik) kalmasın; öyle bir hakkı hatırlama ver ki, unutmaları olmasın; öyle bir yücelik ver ki, aşağılığı olmasın;öyle bir sabır ver ki, dayanıksızlıkları olma-sın; öyle bir hilim ve ağırbaşlılık ver ki, acelecilikleri kalma-sın. Kalplerini kendinden utanmakla doldur ki, her zaman senden utansınlar. Dünyanın ve kendi nefislerinin âfetlerini ve şeytanın vesveselerini görebilmeleri için onlara basiret ver. Gerçekten sen benim kalbimde olanı bilirsin ve sensin göröl-meyenleri (gaybi) bilen."

Resulullah'ın (s.a.a) duası bittikten sonra Allah-u Teâlâ ona hitab ederek şöyle buyurdu:

32- "Ya Ahmed, günahlardan çekin; çünkü günahlar-dan çekinmek dinin başı, ortası ve sonudur. Şüphesiz in-sa-nı Allah'a ancak günah-tan çekinmek yakınlaştıır."

33- "Ya Ahmed, günah-tan çekinmek kadının zinet eşyalarının arasındaki küpeye ve yiyecekler arasındaki ekmeğe benzer. Takva, imanın başı ve dinin direğidir. Takva aynen gemiye benzer; nasıl ki denizde fakat gemide bulunanlar kurtulur, hakeza zahitler ancak takva ile kur-tulurlar."

34- "Ya Ahmed, beni tanıyıp, karşımda huşu eden kim-seye ben de huşu ederim."

35- "Ya Ahmed, günah-tan çekinmek kulun üzerine ibadet kapılarını açar; onunla halkın yanında aziz olur ve Allah-u Teâlâ'ya ulaşır."

36- "Ya Ahmed, devamlı sükut üzere ol. Zira kalplerin en mamuru salihlerle susanların kalbidir. Kalplerin en ku-rağ-ı ise kendilerini ilgilendirmeyen boş sözleri konuşan-ların kalbidir."

37- "Ya Ahmed, ibadet on kısımdır; onun dokuzu he-lal malı kazanmaktır. Yemek ve içmeğini (haramdan) te-miz tutarsan ben seni korur, kendi himayem altına alırım."

Resulullah (s.a.a) dedi ki, "Ya Rabbi, ibadetin evveli ne-dir?" Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

"İbadetin evveli susmak ve oruç tutmaktır."

Resulullah (s.a.a) "Ya Rabbi, oruçtan ne gibi sonuçlar alı-nır?" diye sorduğunda, Allah-u Teâlâ buyurdu ki:

"Oruçtan hikmet meydana gelir, hikmet de marifeti, marifet de yakini doğurur. Yakın mertebesine ulaşan kim-se ise yaşantısının zorluk veya kolaylık üzere olmasından asla endişe etmez. Ölümü yaklaştığında başı ucunda melekler dururlar... İşte onun ruhu meleklerin arasından göz kırpmaktan daha süratli bir şekilde uçup Allah'a yücelir. Öyle bir yere varır ki, artık onunla Allah'ın arasında hiç bir perde kalmaz ve Allah-u Teâlâ ise ona iştıyak duyar.

O kulun ruhu Arş'da bulunan bir pınarda oturur. Ona "Dünyayı nasıl terkettin?" diye sorulduğunda şöyle der: "Ey Allah'ım, izzet ve celâline andolsun ki, benim dünya hakkında hiç bir bilgim olmadı; beni yarattığından beri hep senin korkun içerisindeydim." Allah-u Teâlâ "Doğru konuştun ey kulum, sen yalnız be-deninle dünyada idin; ama ruhun benimleydi.

Senin açık ve gizli her şeyinden ben heberdarım; iste benden, bağışta bulunayım sana; dilediğini bildir, ikram edeğim sana. Bu benim cennetimdir; onda uç ve burası benim komşulu-ğumu edeceğin yerdir; oraya da yerleş." diye buyurur. Ruh da şöyle der: "Ey Allah'ım, kendini bana tanıttın; ben de senin marifetinle bütün yaratıklardan müstağni oldum.

Kendi izzet ve celâline andolsun ki, senin rızan, doğran-mamda ve halkın öldüğü ölümlerin en zor ölümüyle yetmiş defa ölmemde olursa yine de senin rızanı tercih veririm. Allah'ım, nasıl kendimi beyenebilirim, halbuki sen beni aziz kılmısaydın zelil olurdu; bana yardım etmeseydin mağlub düşerdim; beni kuvvetli kılmısaydın güçsüz olurdu; kendi zikirle beni diriltmeseydin bir ölüydüm ve günahlarımın üzerine örttüğün perde olmasaydı, ilk yap-tığım masiyette rezil ve rüsvay olurdu.

Ey Allah'ım, senin rızanı nasıl istemeyebilirim? Halbuki aklımı kemale erdirmenle seni tanıdım. Hakeza hakkı batıldan, emri nehiyden ve nuru da zülmetten ayırt ettim." Allah-u Teâlâ ise ona şöyle buyurur:

"Kendi izzetim ve celâlime andolsun ki, hiçbir zaman

seninle kendim arasında bir perde bırakmıyacağım. İşte dostlarımı ben böyle mükafatlandırırım."

38- "Ya Ahmed, hangi yaşayışın daha lezzetli ve hangi hayatın daha kalıcı olduğunu biliyor musun?"

Resulullah (s.a.a) "Hayır" deyince Allah-u Teâlâ şöyle bu-yurdu:

"Lezzetli yaşayış öyle bir yaşayıştır ki ona sahip olan kimse, benim zikrimden bıkmaz yorulmaz; nimetimi unut-maz, hakkıma cahil olmaz (yani ona farz olan hakkım ne ise yerine getirir) ve gece-gündüz benim rızamı elde etmeğe çalışır. Bâki (ebedî) hayata gelince, ona sahip olan kimse nefsine öyle bir muamelede bulunur ki, artık dünya onun nazarında hakir olur, gözünde küçülür; ahiret ise onun nazarında büyür.

Benim isteğimi kendi isteğinden önde tutar; benim rızamı diler, azametime yakışır şekilde bana tazim eder ve ondan habersiz olmadığımı asla unutmaz. Gece-gündüz, karşılaştığı her kötülük ve masi-yette beni hatırlar; benden korkar. Kalbini benim hoşlan-madığım şeylerden arındırır; Şeytan ve vesveselerinden ise nefret eder. Kalbine Şeytan'ın musallat olmasına ve yol bulmasına izin vermez.

İşte böyle yaptığında kalbine kendi sevgimi yerleştirir ve kalbini kendime has kılarım; onun ferağat, meşguliyet, derdini ve konuşmasını mahlukatım-dan beni seven kullara verdiğim nimetler türünden kılarım. Kalbiyle duyması ve benim yücelik ve celâlimi görmesi için cangözünü ve kulağını açarım. Dünyayı ona daraltır; onda bulunan bütün lezzetleri ona nefret ettiririm. Ko-yununu tehlikeli otlaklardan uzaklaştıran çoban gibi, ben de onu dünyadan ve onda bulunan her şeyden kaçındırır, uzaklaştırım. Böyle olduğunda halktan kaçır, fenâ evin-den bekâ evine, Şeytanî evden Rahmanî eve yönelir."

39- "Ya Ahmed, gerçekten de ben o kulumu azamet ve heybetle zinetlendiririm. İşte lezzetli yaşayış ve bâki hayat budur ve bu ise (Allah'tan) razı olanların makamıdır.

Her kim benim rızam yolunda hareket ederse, ona üç hasleti vermeği lazım kılarım: Ona cehlin karışamayacağı şükür, unutkanlığın giremeyeceği zikir (hatırlama) veririm ve ona öyle bir sevgiyi tattırırım ki, mahlukatın sevgisini benim sevgimden öne geçirmez.

Kulum beni sevdiğinde ben de onu severim, cangözünü celâlîme doğru açarım, has mahlukatımı (kullarımı) ondan saklamam; mahluk-larla haşır-naşır olmaktan ve onlarla konuşmaktan kopma-sı için gece karanlıklarında ve gündüz aydınlığında onunla münacat ederim; kendimin ve meleklerimin kelamını (sözünü) ona işittiririm; halktan gizlediğim sırrımı ona âşi-kar ederim, bütün halkın ondan utanması için ona hayâ (utanma) libasını giydiririm ve yeryüzünde bağışlanmış olarak yürür.

Kalbini geniş ve basiretli kılırım. Ona cennet ve cehennemden hiç bir şeyi gizlemem. Kıyamet günü halkın karşılaşacağı dehşet ve korkuları, alimlerle cahilleri ve fakirlerle zenginleri ne ile hesaba çekeceğimi ona bu dünyada gösteririm. Onu kabrinde uyutur, Nekir ile Mün-ker'i, onu sorguya çekmeleri için yanına gönderirim.

Ölüm sarsıntısını (sarhoşluğunu), kabir karanlığını ve kıyamet korkusunu görmez. Kıyamet günü ölçüsünü diker, kitabını açarım. Daha sonra amel defterini sağ eline veririm, onu önüne açılmış bir halde okur. Ve kendimle onun arasında bir tercüman da bırakmıyacağım. İşte bu muhiblerin (sevenlerin) alamet ve sıfatıdır."

40- "Ya Ahmed, hüznünü tek hüznün, dilini tek dil, cismini (bedenini) de diri kıl ki benden gafil olmayasın. Zîra benden gafil olan kimsenin hangi vâdide helak olmasını önemsemem."

41- "Ya Ahmed, aklını yitirmeden önce kullan. Zira aklını kullanan kimse ne hataya düşer, ne de azar."

42- "Ya Ahmed, seni diğer peygamberlere neden üstün kıldığımı biliyor musun?"

Resulullah (s.a.a) "Hayır" dedi. Allah-u Teâlâ da şöyle buyurdu:

"Sende olan yakın, güzel ahlak, cömertlik ve halka olan rahmetinle. Yeryüzünün direkleri de ancak bu sıfatlarla yeryüzüne direk olma makamına erişmişler."

43- "Ya Ahmed, karnı aç olan ve dilini koruyan kula hikmeti öğretirim. Bu hikmet, kâfir olan kula hüccet ve vebal, mü'mine ise nur, burhan (delil), şifa ve rahmet olur; onunla bilmediğini bilir, görmediğini de görür. Ona ilk olarak başkasının ayıplarından alıkalması için kendi ayıp-larını ve Şeytan'ın onu vesvese etmemesi için ilmin dakik noktalarını gösteririm."

44- "Ya Ahmed, oruç tutmak ve susmak kadar bana sevimli olan bir ibadet yoktur. Oruç tutup da dilini koru-mayan kimse, namaz için kıyam edip kırâatini (Fâtîha suresini) okumayan kimseye benzer; ona kıyamın kar-şılığını verir, âbidlerin sevabını vermem."

45- "Ya Ahmed, kulun ne zaman âbid olduğunu biliyor musun?"

"Resulullah (s.a.a) "Hayır", dedi, "ya Rabbi,". Allah-u Teâ-lâ buyurdu ki:

"Onda şu yedi haslet birarada olursa (âbidlerden sayılır): Haramlardan alıkoyacak takva, faydasına olma-yan ve onu ilgilendirmeyen sözlerin önünü alacak sükut, günden güne ağlamasını çoğaltacak (ilahî) korku, yal-nızlıkta onu benden utandıracak hayâ, zaruret miktarınca yemek, dünyayı benim sevmediğim için sevmemek ve seçkinleri benim sevdiğim için sevmek."

46- "Ya Ahmed, her "Allah'ı seviyorum." diyen kim-senin, beni sevdiğini zannetme; beni gerçeğiyle seven ancak günlük yiyeceğine kanaat eden, sâde elbise giyen..., kıyamını uzatan, bana güvenen (tevekkül eden), çok ağlayan, az gülen, hevâ ve hevesine tabi olmayan, mescidi kendisine ev, ilmi yoldaş, zühdü hemdem, alimleri dost edinen ve fakirlerle birlikte olan, benim rızamı elde etmeye çalışan, günahkarlardan var gücüyle kaçan, benim zik-rimle meşgul olan, daima

"Sübhanellah" demeyi çoğaltan, va'dinde sadık olan, ahbine vefa eden, kalbi temiz olan, namazda yüreği arınmış olan, farzlar hususunda çaba gösterip zahmete düşen, benim indimdeki sevaba rağbet gösteren, azabımdan korkan, benim dostlarımla oturup duran ve onlara yakın olan kimsedir."

47- "Ya Ahmed, bir kul gök ve yer ehlinin kıldığı na-maz ve tuttuğu oruç kadar, namaz kılıp oruç tutsa, melek-ler gibi yemeği terketse ve yoksullar gibi elbise giyinse ama kalbinde zerre kadar dünya sevgisi veya dünya makamına, refahına ve süsüne muhabbeti olduğunu görür-sem, onu evimde oturtmam ve muhabbetimi onun kalbin-den kazar çıkartırım.

Senin üzerine benim selam ve rahmetim olsun. Gerçekten bütün hamdler, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur."

NOT: Bu bölümdeki hadislerin hepsi Seyyid Hasan Hüseyini'nin derlediği "Kelimetullah" kitabından nakledilmiştir

2- HZ. EMİR-ÜLMÜ'MİNİN ALİ'NİN (A.S) KUMEYL B. ZİYAD EN-NAHAİ'YE (R.A) TAVSİYE VE ÖĞÜTLERİ

Kumeyl b. Ziyâd en-Nahaî şöyle naklediyor: Emir-ül Mü'minin Ali (a.s) elimden tutarak beni Kufe'nin kena-rında yeralan mezarlığa doğru götürdüler. Şehrin dışarısı-na varınca bir âh çekerek şöyle buyurdular:

1- "Ya Kumeyl, bu gönüller kaplardır, en iyi kap için-dekini en iyi koruyan ve zarfıyeti geniş olandır. Benim şu sözümü asla unutma. İnsanlar üç kısımdır:

Rabbâni âlim, kurtuluş yolu üzere (kurtuluş yolunu bulmak için) ilim taleb eden kişiler ve geri kalan, (üçüncü grup ise) her sesin peşine takılan, her yele kapılıp giden ahmak ve düşük kimselerdir. Onlar ne yollarını bulmaları için ilim ışığıyla aydınlanmışlardır, ne de kendilerini kurtarabilecekleri gü-venilir bir desteğe dayanmışlardır."

2- "Ya Kumeyl, ilim maldan hayırlıdır; ilim seni korur, malı ise sen korursun. Mal, vermekle azalır, ilim öğret-mekle çoğalır. İlim hâkimdir, mal mahkum. (İlimle mal hakkında karar verilir.)"

3- "Ya Ziyâd oğlu Kumeyl, âlime sevgi beslemek uyulması gereken ve mükafatı gerektiren bir esastır. İnsan hayatta ilimle (Allah'a) itâat mertebesini kazanır; ölü-münden sonra da iyilikle, hayırla. Oysa ki malın menfaati, malın yok olmasıyla elden çıkar. Malları hazinelerde biriktirenler, hayatta iken bile ölüdürler (gerçek hayattan mahrumdurlar); âlimler ise, âlem var oldukça bâkidirler. Cisimleri kaybolup gitse de eserleri yüreklerde mevcuttur.

(Sonra göğüslerine işaretle şöyle devam ettiler:) Burada çok derin ve geniş bir bilgi vardır; fakat bunu taşıya-bilecek ehil kimseleri bulamıyorum. Bulunanlar ise sözü çabuk alan ama güvenilmeyen, dini dünya isteğine âlet eden, Allah'ın delil ve burhanlarıyla Allah'ın dostlarına karşı üstünlük davasına girişen, Allah'ın nimetleriyle O'na isyana kalkışan kimselerdir. Yahut gerçeğe sahip olanlara boyun eğen, fakat hakkın inceliklerine basireti olmayan, kendine yönelen ilk şüpheyile tereddüte düşerek kalbinde şek yerleşen kimsedir bulduğum. Oysa ne bu (ilim

öğren-meye layıktır) ne de o.

Veya dünya lezzetine sarılan, şehvete uymaya yatkın, yahut da mal, mülk toplamaya düşkün olan şahısları buluyorum ki bunlardan hiç biri dini koruyabilecek basiret ve yakın sahibi kişiler değillerdir; bunlar daha çok otlayan hayvanlara benzemektedir. Böy-lece ilim, ilim ehlinin ölümüyle ölüp gider. Fakat yeryüzü, Allah için delil ve hüccetiyle kaim (ayakta) bulunan birisinden boş kalmaz; ama meydanda olur, bilinir, yahut Allah'ın apaçık delillerinin bâtil olmaması ve kitabını riva-yet edecek (halka açıklayacak) kimselerin yok olmaması için korkar, gizlenir.

Nerdedir onlar? Sayıları azdır onla-rın; ama değerleri pek büyüktür. Allah, onlar gibi başka birilerine teslim edinceye, kendi benzerlerinin gönüllerine verinceye dek delillerini onlarla korur. İlim onları iman gerçeklerine vardır-mış, yakın ruhunu yakından idrâk et-mişlerdir. Dünyaperest insanların zor ve ağır gördüğü (açlık, ibâdet, cihad vb.) şeyleri kolay karşılarlar; cahil-lerin kaçındıkları, hor gördükleri şeyler hoş görünür on-lara; canları, ruhları melekut alemine bağlı olan beden-lerle dünyada yaşarlar.

Ya Kumeyl, işte onlardır Allah'ın yaratıkları arasındaki eminleri (güvenilir kulları), yeryüzündeki halifeleri ve beldelerindeki ışıkları. Bunlardır (halkı) dinine çağır-anlar. Ah, ne de özlerim onları görmeyi! Allah'tan kendim ve senin için mağfiret dilerim." (1)

4- "Ya Kumeyl, her gün Allah'ın ismini zikret; "LA HAVLE VE LA KUVVETE İLLA BİLLAH" söyle; Allah'a tevekkül et (sığın). Bizi hatırla; ismimizi anarak bize selavât getir ve bunu kendin ve korumasına özen gösterdiğin şeyler için tekrarla; o günün şerrinden emânda olursun inşâallah."

5- "Ya Kumeyl, Yüce Allah, Resulullah'a (s.a.a.) edep öğretti (terbiye etti onu); Resulullah (s.a.a) da bana. Ben de mü'minleri terbiye edeceğim ve (İslam) adabını değerli insanlara öğretip onlara mirâs olarak bırakacağım."

6- "Ya Kumeyl, her ilmi açan benim; bütün sırları (keşfedip) sona vardır-an Kâim (Hz. Mehdi)(a.s)'dir."

7- "Ya Kumeyl, (Resulullah'ın (s.a.a) Ehl-i Beyti) hep birbirinden olan (ve aynı kökten türeyen) bir soydur. Allah duyan ve bilendir." (Bu cümle Kur'an'dan iktibastır. Al-i İmran/34)

8- "Ya Kumeyl, ilim ve adabı ancak bizden alırsan, bizden sayılırsın."

9- "Ya Kumeyl, yapacağın her harekette, marifete (bilgi ve şuura) muhtaçsın."

10- "Ya Kumeyl, yemek yediğinde, ismiyle hiç bir hastalığın zarar veremeyeceği ve bütün dertlere şifa olan Allah'ın ismiyle başla."

11- "Ya Kumeyl, yemeğini başkalarıyla ye ve cimrilik yapma, sen kimseye rızık vermezsin (her kesin rızıkını Allah verir); oysa Allah bunun karşılığında sana bol mü-kafat verir. Sofra başında hoş davran; sofrada arkadaşını sevindir; hizmetçini suçlama."

12- "Ya Kumeyl, yemek yerken (sofrada oturmanı) uzun sürdür ki arkadaşın da doysun, başkaları da rızıkını alsın."

13- "Ya Kumeyl, yemekten sonra, verdiği rızık karşı-sında Allah'a hamdet, sesli bir şekilde şükret ki başkaları da aynısını yapsın; o zaman daha çok sevap alırsın."

14- "Ya Kumeyl, mideni tamâmen yemekle doldurma, su ve havâyâ da yer bırak; henüz iştahlıyken el çek ki yemeğin lezzetini alsın. Vücudun sağlığı, az yiyip, az iç-mededir elbette."

15- "Ya Kumeyl, ancak zekat veren, mü'minlere kar-deşce davranan ve sılay-ı rahim yapan kimselerin malında bereket olur."

16- "Ya Kumeyl, mü'min akrabalarına, diğer mü'min-lerden daha çok pay ayır; onlara daha çok rauf ve şefkatli davran ve yoksullara sadaka ver."

17- "Ya Kumeyl, sana el açan kimseyi, eli boş çe-virme, sadece bir üzüm ve hurma tanesi verebilecek durumda olsan bile. Muhakkak sadaka, Allah katında bü-yür."

18- "Ya Kumeyl, mü'minin en güzel süsü, tevâzü (al-çak gönüllülük)dür; güzelliği iffetidir; şerefi, dini araştırıp anlaması ve izzeti, boş konuşmaları ve dedikoduları terket-mesidir."

19- "Ya Kumeyl, halkın her sınıfında bir grup diğ-e-rinden daha üstün olur; sakın düşük seviyeli olanlarıyla tartışma; bana yönelik yakışmaz bir söz söyleseler bile tahammül et ve Allah'ın:

"...Cahiller onlara söz söyleyince selam olsun diye cevap verirler."(2) diye vasıflandırdığı kimselerden ol."

20- "Ya Kumeyl, bütün hallerde hakkı söyle. Takvalı insanlarla dost ol; fâsıkları terket; münafıklardan uzak dur ve hâin insanlarla arkadaş olma."

21- "Ya Kumeyl, ilişki kurmak veya alış-veriş yapmak için zalimlerin kapısını çalma. Sakın onlara tazim etme. Toplantılarında Allah'ın gazabına uğramaya vesile olacak şekilde hazır bulunma. Eğer mecburiyet gereği yanlarında bulunursan, sürekli Allah'ı zikret; O'na tevekkül eyle; şerlerinden Allah'a sığın. Başını aşağı sal.

Kalbinle, yaptıklarını inkar et. Allah'ı onların duyacağı kadar sesli bir şekilde tazim et. Böylece Allah da seni teyid eder onların şerrinden korur."

22- "Ya Kumeyl, Allah'a ve O'nun dostlarının (vela-yetine) ikrardan sonra kulların en iyi taatı, iffetli, tahammüllü ve sabırlı olmalarıdır."

23- "Ya Kumeyl, maddî sıkıntını açığa vurma; izzet-i nefsinı koruyup, gizli tutarak Allah için sabret."

24- "Ya Kumeyl, kardeşine sırrını açmanın mah-zuru yoktur; fakat kardeşin kimdir (biliyor musun)? Seni zorluklarda yalnız bırakmayan, boynuna diyet yahut kan parası geldiğinde kendini kenara çekmeyen, (muh-taç olduğunda) ağız açmadan ihtiyacını gideren, seni durumunu izhar etmeye mecbur edecek derecede kendi haline bırakmayan (sürekli durumundan haber alan) kimsedir. Eğer seni hak yoldan ayırmak istiyorsa, ıslahına çalış."

25- "Ya Kumeyl, mü'min mü'minin aynasıdır; ihti-yacını gidermek ve durumunu güzelleştirmek için ona dikkatle bak."

26- "Ya Kumeyl, mü'minler kardeşirler, kardeş hiç bir şeyi kardeşine tercih etmez."

27- "Ya Kumeyl, kardeşini sevmiyorsan kardeşi de-ğilsin. (Gerçek) mü'min bizim söylediğimizi söyleyendir; bizim sözümüze hilaf eden bizden geri kalır, bizden geri kalan bize varamaz; bizimle olmayan cehennem ateşinin en alt tabakasında yer alır."

28- "Ya Kumeyl, Al-i Muhammed'in (s.a.a) (Ehl-i Beyt'in) sırrını başkalarına açmak, tahammül edilecek şey değildir; açan kimsenin tevbesi kabul olmaz; sana söyle-diklerimi yakın ehli mü'minden başkasına açma."

29- "Ya Kumeyl, her zorlukla karşılaştığında: "LA HAVLE VE LA KUVVETE İLLA BİLLAH" (Bütün güç ve kuvvetler ancak Allah'tandır) söylersen zorlukta (sana) yeter. Her nimete ulaştığında: "ELHAMDULİLLAH" söyle (Allah'a şükret), rızkın daha da artar. Rızkın gecikirse Allah'tan mağfiret dile ki bolluğa çıkasın."

30- "Ya Kumeyl, bizim velayetimizle mal ve evladını Şeytan'ın ortaklığından kurtar."

31- "Ya Kumeyl, (iman vardır gönüllerde) yerleşmiştir; (iman vardır gönüllere) eğreti konur. Sakın (imani) eğreti olanlardan olma. (İmanı) yerleşmişlerden olmak istersen, buna ancak, seni saptırmayacak ve yoldan çıkarmayacak ana caddeden (Ehl-i Beyt'in velayetinden) ayrılmadığın taktirde ulaşırın. "

32- "Ya Kumeyl, hiç bir farzın ruhsatı yoktur ve hiç bir sünnetin de şiddeti (yapılması sıkı tutulmamıştır)."

33- "Ya Kumeyl, (şunu bil ki devamlı) günahların iyiliklerinden, gafletin zikrinden ve Allah'ın sana verdiği nimetler, yaptığın amellerden daha çoktur."

34- "Ya Kumeyl, sürekli olarak Allah'ın verdiği nimet ve afiyetten yararlanmaktasın, o halde sen de sürekli onun hamd-ü senâsı, tesbih ve takdisi, şükrü ve zikriyle meşgul ol."

35- "Ya Kumeyl, Allah'ın: "... Unutmuşlar Allah'ı da o da, kendilerini unutturmuştur onlara" deyip "Onlardırlar fasıkların ta kendileri"(3) diye fıskı nisbet verdiği kimseler-den olma sakın."

36- "Ya Kumeyl, (sırf) namaz kılıp, oruç tutup, sadaka vermen önemli değildir; (asıl) önemli olan, namazını (ve diğer amellerini) temiz bir kalple Allah'ın râzı olduğu bir şekilde ve tam bir huşu içinde yerine getirmendir. Nerede ve neyin üzerinde namaz kıldığını dikkat et; bunları doğru ve helâl yoldan elde etmiş olmazsan, kabul olunma-yacaktır."

37- "Ya Kumeyl, kalpte olan dile dökülür; kalp de aldığı gıdayla hayat kazanır; kalbine ve

bedenine verdiğın yemeğē dikkat et; helâl olmazsa, Allah tesbih ve şükrünü kabul etmez."

38- "Ya Kumeyl, şunu bil ve anla ki biz halkın emanetini vermemek için kimseye izin vermemişiz; kim böyle bir izni benden nakletmişse bâtil ve yalan söylemiştir ve yalanının cezâsı, cehennem ateşidir. Andolsun ki Resulullah (s.a.a) vefâtından az önce bana üç kere şöyle buyurdu: "Ya Ebe'l Hasan, emaneti sahibine teslim et, ister iyi adam olsun ister fâcir; emanet ister büyük olsun, ister küçük, hatta iplik ve iğne bile olsa."

39- "Ya Kumeyl, cihâd ancak âdil imâmla câiz ve ganimet ancak faziletli imâmla helâl olur."

40- "Ya Kumeyl, eğer (Allah tarafından) peygamber gönderilmeseydi; fakat yeryüzünde takvâlî bir mü'min bulunup da (peygamberlerin vazifesini yüklenerek halkı) Allah'a dâvet etseydi, sence bu işinde haklı mıydı yoksa haksız mı? Vallahi, Allah onu bu işe tayin edip ve lâ-yık kılmadıkça haksızdır. (Evet rehberlik ve tebliğ gibi ilâhî görevleri, ancak Allah'ın tayin ettiğî kimseler üstlenebilir.)"

41- "Ya Kumeyl, din Allah'ındır; onun başına resul, nebi yahut vâsiden (Allah'ın tayin ettiğî halifeden) başka kimsenin geçmesine izin vermez."

42- "Ya Kumeyl, (rehberlik makâmı) sadece, nübüv-vet, risâlet ve imâmette sınırlıdır; geriye kalan ya tâbî o-lup izleyenlerdir yahut da sapık ve bid'at ehli olanlardır. "Allah (iyi amelleri) ancak takvalılardan kabul eder."(4)

43- "Ya Kumeyl, Allah, Kerim, Halim (cezâ vermede acele etmeyen) Azim ve Rahim'dir. O, ahlâkını bize ta-nıtmış, onlarla sıfatlanmayı ve halkı da aynı yöne sev-ketmeyi emretmiştir bize. Biz de bu vazifeyi hiç bir hilâf etmeden yerine getirdik, hiç bir nifâk göstermeden icra ettik, yalanlamadan tasdik ettik ve şüphe etmeden kabullendik."

44- "Ya Kumeyl, ne itâat edilmek için dalkavukçuluk yaparım, ne sözümden çıkmasınlar diye (boş) vaadlerde bulunurum , ne de bana Emir-ül mu'minin desinler diye göçebelerin vereceğî yemeğē rağbet ederim."

45- "Ya Kumeyl, (mal, makâm vb.) bir şeyi elde eden, fâni bir dünyayı elde etmiştir. Biz ise, ebedî ve bâki bir âhireti elde ettik."

46- "Ya Kumeyl, herkes âhirete doğru hareket et-mekte; bizim âhirette rağbet ettiğimiz şey, Allah'ın rıza-sı ve muttakilere vereceği cennetin yüksek derecele-ridir."

47- "Ya Kumeyl, yeri cennet olmayan kimseyi, elemli bir azâp ve sürekli bir zilletle müjdele!"

48- "Ya Kumeyl, ben her durumda Allah'a, verdiği tevfikten dolayı hamdediyorum."(5)

49- "Ya Kumeyl, âilene, akşam çağına dek iyi huy ve faziletler kazanmalarını emret ki, uykuda olanların ha-cetlerini gidermekle geceleri çalışsınlar.

Çünkü, andolsun bütün sesleri duyana, hiç bir kişi yoktur ki bir gönlü sevindirsin de Allah, o sevinçten ona bir lütuf yaratmasın. Ona bir bela gelip çattığında, o lütuf, tepeden dereye doğru akan bir su gibi (hızla) ona doğru akarak o belayı, yabancı bir deve, sürüden nasıl sürülüp kovulursa, sahi-bindenden kovar, giderir."(6)

50- Kumeyl b. Ziyâd der ki: "Emir'ül müminin Ali'den (a.s) İslam'ın erkanı nedir? diye sordum. Şöyle buyurdu: "İslam'ın erkânı yedidir:

1- Akıl; sabır da akıl üzerine kurulmuştur. (Akıl olmaksızın sabretmek mümkün değildir.)

2- Irzı (namus ve şerefi) korumak ve doğru söylemek.

3- Kur'an'ı layıkıyla ve gereken şartlarıyla okumak.

4- Allah için sevmek, Allah için buğzetmek.

5- Al-i Muhammed'in (Ehl-i Beyt'in) (s.a.a) hakkını riâyet etmek ve onların velâyet makamını tanımak.

6- Kardeşlerin hakkını gözetmek ve onları müdafaa etmek.

7- İnsanlarla iyi komşuluk ve muaşeret etmek.

İmam'a (a.s) "Ya Emir'el müminin, bir kul günah yapıp, sonra da mağfiret diliyor; acaba mağfiret

dilemenin haddi (gerçeyi) nedir? diye sorduğumda buyurdular ki: Ya Ziyâd oğlu (Kumeyl), mağfîret dilemenin haddi, tevbedir. "Sadece bu kadar mı?" dedim. "Hayır" buyurdular. "Na-sıldır öyleyse?" dedim. Buyurdular ki: "Kul bir günah işle-diğinde, tahrik ile "Esteğfirullah" (Allah'tan bağış dili-yorum) diyor. Tahrik nedir? diye sorduğumda şöyle buyurdular: "Dil ve dudakları hakikatı peşinden getirmek kastıyla hareket ettirmek." Bir daha hakikat nedir? diye sordum:

"Kalple tasdik etmek (samimi bir kalple mağfîret dilemek) ve mağfîret dilediği günahı tekrarlamamaya karar vermektir" buyurdu. Kumeyl, bir daha. böyle yapar-sam mağfîret dileyenlerden sayılır mıyım? diye sorunca "Hayır." buyurdu. Kumeyl'in: "Nasıl olur bu" demesi üze-rine buyurdular ki: "Çünkü sen henüz mağfîret dilemenin aslına ulaşmamışsın". "Mağfîret dilemenin aslı nedir?" dedi. Buyurdular ki: "Günahtan tövbeye dönmektir; işte bu ibâdet edenlerin ilk derecesidir; bir de ileride her çeşit günahtan kaçınmaya karar vermektir.

Mağfîret dileme altı mananın gerçekleşmesiyle olur:

- 1- Geçmiş (günahlara) karşı pişmanlık duymak.
- 2- Günahı, ebedi olarak terketmeye karar vermek.
- 3- Kendinle diğer yaratıklar arasında bulunan hakları edâ etmek.
- 4- Bütün farzlarda, Allah'ın hakkını ödemek.
- 5- Haramdan biten etleri, deri kemiğe yapışacak dere-cede eritip, yerine (helâldan biten) et meydana getirmek (vücudu helâl yoldan geliştirmek).
- 6- Vücuda, günahın tadını tattırdığı gibi, ona itâatin da meşakkat ve acısını tattırmak."(7)

KAYNAKLAR

1)- Tuhef-ul Ukul, s.169, Nehc-ül Belaga, Kısa Hikmetler:147

2)- Furkan Suresi: 63

3)- Haşr Suresi: 19

4)- Maide Suresi: 27

5)- Tuhef-ul Ukul, s.171

6)- Nehc-ül Belaga, Kısa Hikmetler: 257

7)- Tuhef-ul Ukul, s.196